

תפסיר רס"ג

גגז למנחת שבת ושני וחמישי

פינחס

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: וּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
 פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר בֶּן-
 אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת-
 חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
 בְּקִנְאוֹ אֶת-קִנְאַתִּי בְּתוֹכֶם
 וְלֹא-כִלִּיתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאַתִּי: פִּינְחָס בֶּר
 אֶלְעָזָר בֶּר אֶהֱרֹן כָּהֵנָּה. אֶתִּיב יְת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּדַקְנֵי יְת
 קִנְאַתִּי בִּינְיָהוֹן. וְלֹא שִׁיעִיתִי יְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאַתִּי: יב לִבֵּן
 אָמַר הַנְּנִי נִתֵּן לוֹ אֶת-בְּרִיתִי שְׁלוֹם: בְּכִין אִימַר. הָאֲנָּה
 גָּזַר לִיָּהּ. יְת קִימִי שְׁלוֹם: יג וְהִיתָה לוֹ וְלִזְרַעוֹ אַחֲרָיו
 בְּרִית כְּהֵנֶת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנְּא לַאלֹהִי
 וַיִּכְפֹּר עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּתְהִי לִיָּהּ וְלִבְנוֹהֵי בְּתָרוּהֵי.

— רס"ג —

טובה, אף פאן פֿרשׁ לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׁלוֹמוֹתָיו: יג וְהִיתָה לוֹ. בְּרִיתִי זֹאת: בְּרִית
 כְּהֵנֶת עוֹלָם. שְׁאֵף עַל פִּי שְׁכָר נִתְּנָה
 כְּהֵנָּה לְזַרְעוֹ שְׁלֹאֲהֶרֶן, לֹא נִתְּנָה אֶלָּא לְאֶהֱרֹן
 וְלִבְנָיו, שְׁנַמְשָׁחוּ עִמּוֹ וְלִתּוֹלְדוֹתֵיהֶם שְׁיולֵידוֹ
 אַחַר הַמִּשְׁחָתָן, אֲבָל פִּנְחָס שְׁגִלְד קוֹדֵם לִבֵּן
 וְלֹא נִמְשָׁח, לֹא בָּא לְכַלֵּל כְּהֵנָּה עַד פֶּאֶן. וְכֵן
 שְׁנִינּוּ בְּזִבְחִים (קא, ג) לֹא נִתְּפָהֶן פִּנְחָס עַד
 שֶׁהִרְגוּ לְזִמְרֵי: לַאלֹהִי. בְּשִׁבִיל אֱלֹהֵינוּ, כְּמוֹ
 (צמד' יב) הַמִּקְנָא אֶתְהָ לִּי, (זכר' ח) קִנְאַתִּי

יא פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן. לְפִי
 שְׁהִיוּ הַשְּׂבָטִים מְבֹזִים אוֹתוֹ, הִרְאִיתֶם בֶּן
 פּוֹטִי זֶה שְׁפֹטֶם אָבִי אֲמוֹ עֲגָלִים לְעִבּוּדָה זָרָה
 וְהִרְג נְשִׂיא שְׂבַט מִיִּשְׂרָאֵל, לְפִיכֹף בָּא הַכְּתוּב
 וַיַּחֲסוּ אַחַר אֶהֱרֹן: בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאַתִּי.
 בְּנִקְמוֹ אֶת נִקְמוֹתִי, בְּקִצְפוֹ אֶת הַקִּצְפֵּי שְׁהִיָּה
 לִי לְקִצְפוֹ. כָּל לְשׁוֹן קִנְאַה הוּא הַמִּתְחַרָּה
 לְנִקּוּם נִקְמוֹת דְּבָר, אֲכַפְרִימִי"ט זַלְע"י: יב אֶת
 בְּרִיתִי שְׁלוֹם. שְׁתֵּהָא לוֹ לְבְרִית שְׁלוֹם.
 כְּאֵדָם הַמְּחֻזָּק טוֹבָה וְחַנוּת לְמִי שֶׁעֲשָׂה עִמּוֹ

זֶלְקֵן הַדְּקָדוּקָן: יא וְלֹא כִלִּיתִי. הַלְמ"ד בַּחִירָק (מִהַר"ם):

קִים פְּהוֹנֹת עָלַם. חֲלָף. דִּקְנֵי קָדָם
 אֶלְהִיָּהּ. וּכְפָר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל
הַמָּכָה אֲשֶׁר הִכָּה אֶת־
הַמְּדִינִית זְמָרִי בֶן־סְלוּא
נָשִׂיא בֵּית־אָב לִשְׁמֹעַנִי:
 וְשׁוֹם גּוֹבְרָא בַר יִשְׂרָאֵל קִטִּילָא.
 דְּאֵת קִטִּיל עִם מְדִינִיתָא. זְמָרִי בַר
 סְלוּא. רַב בֵּית בָּא לְבֵית שְׁמֹעוֹן:
וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמָּכָה

תפסיד רס"ג
 ג'אר לרבה. וכפר ען בני
 אסראיל: יד) וכאן אסם אלרגל
 אלאסראילי אלמקתול. אלדי
 קתל מע אלמדיאנייה. זמרי
 אבן סלוא. שריף בית אביה
 אלשמעוני: טו) ואסם אל-
 אמראה אלמקתולה. אל-
 מדיאנייה כזבי אבנה' צור. והו
 רייס אהל בית אמתה במדין:
 טז) תים פלם אללה מוסי
 תפלימא: יז) תאצר אל-
 מדיאניין. חתי תקתלהם:

הַמְּדִינִית כְּזָבִי בֶת־צֹר רֵאשׁ אֲמוֹת בֵּית־אָב
בְּמִדְיָן הוּא: וְשׁוֹם אֶתְתָּא דְּאֵת קִטִּילֵת. מְדִינִיתָא כְּזָבִי בֶת צֹר.
 רִישׁ אוּמִי. בֵּית אָבָא. בְּמִדְיָן הוּא: **פ** **וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־**
מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: **ד** **צֹרֹר אֶת־**
הַמְּדִינִים וְהַפִּיתֶם אוֹתָם: אַעֲיֵק לְמְדִינָאֵי. וְתַקְטִיל יְתְּהוֹן:

— רס"י —

לציון, בשביל ציון: יד וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וּגוֹי.
 במקום שייחס את הצדיק לשבח יחס את
 הרשע לגנאי: **נָשִׂיא בֵּית אָב לִשְׁמֹעַנִי.**
 לאחד מחמשת בתי אבות שהיו לשבט
 שמעון. דבר אחר להודיע שבו שפנחס,
 שאף על פי שזה היה נשיא, לא מנע את
 עצמו מלקנא לחלול השם, לכה הודיעה
 הכתוב מי הוא המכה: טו **וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמָּכָה**
 וּגוֹי. להודיע שנתם של מדינים שהפקירו

זולק הדקדוק: **ד** **נָשִׂיא בֵּית־אָב.** ס"א נשיא בטפחא בית אב במארכה (מהר"ם):

תפסיר רס"ג

יח) לאנחם אעדא לכם. באג'תיאלהם. אלדיי אג'תאלוכם בסבב פעור. ובסבב כזבי אבנה' שריף מדין אכ'תהם. אלמקתולה פי יום אלובא בסבב פעור: כו א) ולמא כאן בעד אלובא. קאל אללה למוסי. ואלעזר. אבן הרון אלמאמם קאילא: ב) ארפעא גמלה' גמאעה' בני אסראיל. מן אבן עשרין סנה. פצאעדא לביות אבאיהם. כל מן יכ'רג פי גיושהם:

כִּי־צֹרְרִים הֵם לָכֶם
בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר־נָפְלוּ לָכֶם
עַל־דְּבַר פְּעוֹר וְעַל־דְּבַר
כְּזָבִי בֵּת־נְשִׂיא מְדִינַת אַחֲתָם
הַמִּכָּה בְּיוֹם־הַמִּגֵּפָה עַל־

דְּבַר פְּעוֹר: אַרְי מְעִיקִין אַנּוּן לְכוּן.
בְּנִכְלֵיהוֹן. דְּנִפְלוּ לְכוּן עַל עֵיסק פְּעוֹר.
וְעַל עֵיסק. כְּזָבִי בֵּת רַבָּא דְּמְדִינַת אַחֲתָהוֹן.
דְּאֵתְקִטִּילַת בְּיוֹמָא דְּמוֹתָנָא עַל עֵיסק
פְּעוֹר: כֹּו א וַיְהִי אַחֲרַי הַמִּגֵּפָה
פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

וְאֵל אֶלְעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר: וַהּוּה בְּתַר
מוֹתָנָא. וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה. וְלֶאֱלֶעָזָר. בַּר אֶהֱרֹן כְּהֵנָּא לְמִימַר: ב שְׂאוּ
אֶת־רֹאשׁ | כָּל־עַדַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וּמַעְלָה לְבֵית אֲבֹתָם כָּל־יֶעָא עָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל: קבילו. ית חושפן כל כנשתא דבני ישראל. מבר
עשרין שנין. ולעילא לבית אבהתהון. כל נפיק חילא בישראל:

— רס"י —

שנכנסו זאבים לתוך עדרו וקרנו בקו והוא
מונה אותן לידע מנזן הנותרות. דבר אחר
כשיצאו ממצרים ונמסרו למשה, נמסר לו
במנזן, עכשו שקרב למות ולהחזיר צאנו,
מחזירים במנזן: 3 לבית אבתם. על שבט
האב יתיחסו, ולא אחר האם:

יח כי צוררים הם לכם וגוי על דבר
פעור. שהפקירו בנותיהם לזנות, כדי
להטעותכם אחר פעור. ואת מואב לא צוה
להשמיד, מפני רות שהיתה עתידה לצאת
מהם, כדאמרינן בבבא קמא (לח, ג):
כו 6 ויהי אחרי המגפה וגוי. משל לרועה

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל-יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר: וּמְלִיל מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר בְּהֵנָּה. אָמְרוּ לְמַמְנֵי יְתֵהוֹן בְּמִישְׁרָיָא דְּמוֹאָב, עַל יַרְדְּנָא דִּירִיחוֹ לְמִימְרָ: ד מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵיצְאִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

תפסיד רס"ג

(ג) פֶּאֶמֶר מוֹסִי. וְאַלְעָזָר אֱלֹאֲמָאם בְּאַחְצַאֲיָהֶם פִּי בִידָאֵת מוֹאָב. עַלִי אֶרְדֵּן יְרִיחָא: (ד) מִן אַבְן עֶשְׂרִין סָנָה פְּצִאֲעֵדָא. כְּמָא כָּאן אָמַר אֱלֹהֵה מוֹסִי וּבְנֵי אִסְרָאֵיל. אֶלְכִיאֶרְגִין מִן בְּלַד מִצְרַ: (ה) וְכָאן בְּנֵי רֵאוּבֵן בְּכַר אִסְרָאֵיל. עֶשְׂרִיִּה אֶלְחֲנוּכִיין. וְעֶשְׂרִיִּה אֶלְפְּלוּאִיין: (ו) וְעֶשְׂרִיִּה אֶלְחֲצֵרוּנִיין. וְעֶשְׂרִיִּה אֶלְפְּרַמִּיין:

מִבְּר. עֶשְׂרִין שָׁנִין וְלַעֲיָלָא. כְּמָא דְּפִקִּיד יִי יְת מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. דְּנִפְקוּ מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם: (שני) ד רֵאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל בְּנֵי רֵאוּבֵן חֲנוּךְ מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי לְפִלֹּא מִשְׁפַּחַת הַפְּלֹאִי: רֵאוּבֵן בּוּכְרִיָּה דִּישְׂרָאֵל. בְּנֵי רֵאוּבֵן. חֲנוּךְ זַרְעִית חֲנוּךְ. לְפִלֹּא. זַרְעִית פְּלוּא: ד לְחֲצֵרוֹן מִשְׁפַּחַת הַחֲצֵרוֹנִי לְכַרְמֵי מִשְׁפַּחַת הַכַּרְמִי: לְחֲצֵרוֹן. זַרְעִית חֲצֵרוֹן. לְכַרְמֵי.

— כ"י —

בְּאֻמוֹתֵיהֶם, אִם בְּגוֹפֶם הָיוּ מוֹשְׁלִים קַל וְחוֹמֵר בְּנִשְׁוֹתֵיהֶם, לְפִיכֶךְ הִטִּיל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, ה"א מִצַּד זֶה וּי"ד מִצַּד זֶה, לֹאמֵר, מֵעִיד אֲנִי עֲלֵיהֶם שְׁהֶם בְּנֵי אֲבוֹתֵיהֶם. וְזֶה הוּא שְׁמִפּוֹרֵשׁ עַל יְדֵי דָוִד (תְּכִלִּיס קַכ, ז) שְׁבִטֵי יְהוָה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל. הַשֵּׁם הַזֶּה מֵעִיד עֲלֵיהֶם לְשִׁבְטֵיהֶם, לְפִיכֶךְ בְּכֻלָּם כְּתִיב הַחֲנֹכִי הַפְּלֹאִי, אֲבָל בְּיַמְנָה לֹא הֲצַרְךְ לֹאמֵר מִשְׁפַּחַת הַיַּמְנֵי, לְפִי שְׁהֵשֶׁם קְבוּעַ בּוּ יו"ד בְּרֵאשׁ וְה"א בְּסוֹף:

ג וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם. דְּבָרוּ עִמָּם עַל זֹאת שְׁצוּהָ הַמְּקוֹם לְמִנּוּחָם: לֵאמֹר. אָמְרוּ לָהֶם צְרִיכִים אַתֶּם לְהַמְנוּת: ד מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה וּגו'. שְׁיָהָא מְנַיִנִם מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה, שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת ל, יג) כָּל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים וּגו': כ מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי. לְפִי שְׁהֵיוּ הָאֻמוֹת מְבוּזִין אוֹתָם וְאוֹמְרִים מַה אֵלֹו מְתַנַּחֲסִין עַל שְׁבִטֵיהֶם, סְבוּרִין הֵם שְׁלֹא שְׁלֹטוֹ הַמִּצְרַיִים

תפסיר רס"ג

זרעית פרמי: אלה משפחת
 הראובני ויהיו פקדיהם
 שלשה וארבעים אלף
 ושבע מאות ושלשים: אליו
 זרעית ראובן. והיו מנייהו. ארבעין
 ותלתא אלפין. ושבע מאה ותלתין:
 ובני פלוא אליאב: ובני
 פלוא אליאב: ובני אליאב
 נמואל ודתן ואבירם הוא
 דתן ואבירם (כ' קרואי) קריאי

ז) פכאן ערד עשאיר ראובן.
 תלאתיה וארבעין אלפא.
 וסבע מאה ותלתין: ח) ובני
 פלוא אליאב: ט) ובני אליאב
 נמואל ודתן ואבירם. הו דתן
 ואבירם דעאה אלגמאעה.
 אלד' תלפפו. עלי מוסי' והרון
 פי גמאעה קרח. וכאן דאלד
 בין ידי אללה: י) פפתחת
 אלארץ פאהא. פאבתלעתהם
 מע קרח פי וקת מות
 אלגמאעה. ואכל אלנאר.
 אלמאיתין ואלכ'מסין אלרגל.
 פצארו עלמא: יא) ובני קרח

העדה אשר ה'צו על-משה ועל-אהרן
 בעדת-קרח בהצתם על-יהוה: ובני אליאב. נמואל
 ודתן ואבירם. הוא דתן ואבירם מערעי פנשתא. דאתפנישו. על משה
 ועל אהרן בכנשתא דקרח. באתפנושיהון על יי: וותפתח
 הארץ את-פיה ותבלע אתם ואת-קרח במות
 העדה באכל האש את חמשים ומאתים איש
 ויהיו לגנס: ופתחת ארעא ית פומה. ובלעת יתהון. וית קרח
 במותא דכנשתא. פד אכלת אישתא. ית מאתן וחמשיין גוברא. והו
 לאת: ובני-קרח לא-מתו: ובני קרח לא מיתו: ס

— כ"י —

ט אשר ה'צו. את ישראל על משה: לגנס. לאות ולזכרון (במדבר י, ט) למען אשר
 בהצתם. את העם על ה': ה'צו. השיאו את לא יקרב איש זר. לחלוק עוד על הכהנה:
 ישראל לריב על משה. לשון הפעיל: ויהיו יא ובני קרח לא מתו. הם היו בעצה

תפסיד רס"ג

כ'סף בהם ולם ימותו:
 (יב) בני שמעון לעשאי־רהם.
 עשירה' אלנמואליון. ועשירה'
 אלימיניון. ועשירה' אליכיניון:
 (ג) ועשירה' אלזרחיון.
 ועשירה' אלשאוליון: (יד) פכאן
 עדה עשאי־ר שמעון. אתנין
 ועשרין אלפא ומאתין: (טו) בני
 גד לעשאי־רהם. עשירה'
 אלצפוניון. ועשירה'
 אלחגייון. ועשירה' אלשוניון:

**בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפַּחַת־
 לְנִמּוּאֵל מִשְׁפַּחַת הַנְּמוּאֵלִי
 לְיִמִּין מִשְׁפַּחַת הַיְמִינִי
 לְיִזְכִּין מִשְׁפַּחַת הַיְכִינִי: בְּנֵי
 שִׁמְעוֹן לְזִרְעֵיתָהוֹן. לְנִמּוּאֵל. זִרְעִית
 נִמּוּאֵל. לְיִמִּין. זִרְעִית יָמִין. לְיִזְכִּין. זִרְעִית
 יִכִּין: **לְזָרַח מִשְׁפַּחַת הַזָּרַחִי
 לְשָׁאוּל מִשְׁפַּחַת הַשָּׁאוּלִי:
 לְזָרַח. זִרְעִית זָרַח. לְשָׁאוּל. זִרְעִית שָׁאוּל:****

**אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמֵעֹנִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶּף
 וּמֵאָתָּיִם: אֵלֶּיךָ זִרְעֵית שִׁמְעוֹן. עֶשְׂרִין וּתְרִין אֲלָפִין וּמֵאָתָּן: ס
 בְּנֵי גָד לְמִשְׁפַּחַת־
 לְחֲגִי מִשְׁפַּחַת הַחֲגִי לְשׁוֹנֵי מִשְׁפַּחַת הַשׁוֹנִי:
 לְזִרְעֵיתָהוֹן. לְצַפּוֹן. זִרְעִית צַפּוֹן. לְחֲגִי. זִרְעִית חֲגִי. לְשׁוֹנֵי. זִרְעִית שׁוֹנֵי:**

— רס"י —

יעקן מוסרה שם מת אהרן, והלא בהור הָהָר
 מת, וממוסרה עד הור הָהָר שמונה מסעות
 יש למפרע, אלא שחזרו לאחוריהם ורדפו
 בני לוי אחריהם להחזירם, והרגו מהם שבע
 משפחות, ומבני לוי נפלו ארבע משפחות
 משפחת שמעי ועזיאל, ומבני יצהר לא נמנו
 כאן אלא משפחת הקרחי, והרביעית לא
 ידעתי מה היא. ורבי תנחומא דרש שמתו
 במגפה בדבר בלעם, אבל לפי החסרון
 שחסר משבט שמעון במגן זה ממגן
 הראשון שבמדבר סיני, נראה שכל עשרים
 וארבעה אלף נפלו משבטו שלשמעון:

תחלה, ובשעת המחלוקת הרָהָרו תשובה
 בלבם, לפיכך נתבצר להם מקום גבוה
 בגיהנם וישבו שם: יג לזרח. הוא צוהר,
 לשון צוהר. אבל משפחת אהר בטלה, וכן
 חמשה משבט בנימין שהרי בעשרה בנים
 ירד למצרים וכאן לא מנה אלא חמשה, וכן
 אצבון לגר, הרי שבע משפחות. ומצאתי
 בגמרא ירושלמית, שבשמת אהרן נסתלקו
 ענני כבוד ובאו הכנענים להלחם בישראל
 ונתנו לב לחזור למצרים וחזרו לאחוריהם
 שמונה מסעות מזהר הָהָר למוסרה, שנאמר
 (דברים י, 1) ובני ישראל נסעו מבארות בני

תפסיד רס"ג

טז לאֲזַנִי מִשְׁפַּחַת הָאֲזַנִי

טז) וְעִשְׂרֵה' אֶלְאֲזַנִין.

לְעַרְי מִשְׁפַּחַת הָעַרְי: לְאֲזַנִי.

ועשירה' אֶלְעִירִין:

זֶרְעִית אֲזַנִי לְעַרְי זֶרְעִית עַרְי:

יז) וְעִשְׂרֵה' אֶלְאֲרֹדִין.

טז לְאֲרֹד מִשְׁפַּחַת הָאֲרֹדִי

ועשירה' אֶלְאֲרֵאֲלִין: יח) וְכֹאֵן

לְאֲרֵאֲלִי מִשְׁפַּחַת הָאֲרֵאֲלִי:

עֲדָד עֶשְׂאִיר גֹּד. אַרְבַּעִין

לְאֲרֹד. זֶרְעִית אֲרֹד. לְאֲרֵאֲלִי זֶרְעִית

אֶלְפָא וְכִמֶס מֵאִיה: יט) בְּנֵי

אַרְאֵלִי: יח אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי-

יְהוּדָה אֲוֹלָא עַר וְאוֹנָן.

גֹּד לְפִקְדֵיהֶם אַרְבַּעִים אֶלֶף

וּמֵאֲתָא פִי בְלָד כְּנַעַן:

וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת: אֶלֶין זֶרְעִית בְּנֵי גֹד

כ) פְּצָאָר בְּנֵי יְהוּדָה

לְמִנְיַהוּן אַרְבַּעִין אֶלְפִין וְחֲמֵשׁ מֵאָה:

לְעֶשְׂאִירָהֶם. עִשְׂרֵה'

ס בְּנֵי יְהוּדָה עַר וְאוֹנָן

אֶלְשִׁילָנִין. וְעִשְׂרֵה' אֶלְפְּרִצִין.

וַיָּמַת עַר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנַעַן: בְּנֵי יְהוּדָה עַר וְאוֹנָן. וּמִית

ועשירה' אֶלְזֶרְחִין: כא) וּבְנֵי

עַר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנַעַן: ב וַיְהִי־בְנֵי־יְהוּדָה

פֶּרֶץ. עִשְׂרֵה' אֶלְחֶצְרוֹנִין.

לְמִשְׁפַּחַתָּם לְשִׁלָּה מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלָּנִי לְפֶרֶץ

ועשירה' אֶלְחֶמוֹלִין: כב) כְּכֹאֵן

מִשְׁפַּחַת הַפְּרִצִי לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת הַזֶּרְחִי: וְהוּ

עֲדָד עֶשְׂאִיר יְהוּדָה. סִתָּה

בְּנֵי יְהוּדָה לְזֶרְעִיתָהוּן. לְשִׁלָּה. זֶרְעִית שִׁלָּה. לְפֶרֶץ. זֶרְעִית פֶּרֶץ.

לְזֶרַח. זֶרְעִית זֶרַח: כא וַיְהִי־בְנֵי־פֶרֶץ לְחֶצְרוֹן מִשְׁפַּחַת

הַחֶצְרוֹנִי לְחֶמוֹל מִשְׁפַּחַת הַחֶמוֹלִי: וְהוּ בְנֵי פֶרֶץ.

לְחֶצְרוֹן. זֶרְעִית חֶצְרוֹן. לְחֶמוֹל זֶרְעִית חֶמוֹל:

כב אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה לְפִקְדֵיהֶם שְׁשָׁה

— רס"ג —

טז לְאֲזַנִי. אוֹמֵר אֲנִי שׁוֹז מִשְׁפַּחַת אֶצְבוֹן, וְאִינִי יוֹדֵעַ לְמָה לֹא נִקְרָאת מִשְׁפַּחַתוֹ עַל שְׁמוֹ:

תפסיד רס"ג

וסבעין אלפא וכי'מס מאיה:
 (כג) בני יששכר לעשאי'רהם.
 עשירה' אלתולעין. ועשירה'
 אלפוניין: (כד) ועשירה'
 אלישובין. ועשירה'
 אלשמרונניין: (כה) וכאן ע'דד
 עשאי'ר יששכר. ארבעה וסתין
 אלפא ות'לאת' מאיה: (כו) בני
 זבולון לעשאי'רהם. עשירה'
 אלסרדיין. ועשירה' אלאלוניין.

וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת:
אֲלֵיךְ. זְרַעֲתָ יְהוּדָה לְמַנְיַהוּן. שִׁבְעִין
וְשָׂא אֶלְפִין וְחֲמֵשׁ מֵאָה: ס בְּנֵי
יִשָּׁשְׁכָר לְמִשְׁפַּחְתָּם תּוֹלַע
מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלַעִי לְפֹהֶה
מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי: בְּנֵי יִשָּׁשְׁכָר
לְזַרְעֵיתָהוֹן. תּוֹלַע. זְרַעֲתָ תּוֹלַע. לְפֹהֶה.
זְרַעֲתָ פֹהֶה: כד לְיִשׁוּב מִשְׁפַּחַת

הַיִּשְׁבִּי לְשִׁמְרוֹן מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמֹרְנִי: לְיִשׁוּב. זְרַעֲתָ
יִשׁוּב. לְשִׁמְרוֹן. זְרַעֲתָ שְׁמֹרוֹן: כה אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת יִשָּׁשְׁכָר
לְפִקְדֵיהֶם אַרְבַּעַה וְשָׁשִׁים אֶלֶף וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת:
אֲלֵיךְ. זְרַעֲתָ יִשָּׁשְׁכָר לְמַנְיַהוּן. שְׁתֵּינָן וְאַרְבַּעַה אֶלְפִין וְתֵלֶת מֵאָה: ס
בְּנֵי זְבוּלֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְסֹרֵד מִשְׁפַּחַת
הַסֹּרְדִי לְאֵלוֹן מִשְׁפַּחַת הָאֵלְנִי לְיַחֲלָאֵל

— רס"י —

לבלע בני בני הרבה ומשנים הללו
 ארד ונעמן יצאה מכל אחד משפחה רבה
 ונקראו תולדות שאר הבנים על שם בלע,
 ותולדות השנים הללו נקראו על שמם. וכן
 אני אומר בבני מכיר, שחלקו לשתי
 משפחות, אחת נקראת על שמו ואחת
 נקראת על שם גלעד בנו. חמש משפחות
 חסרו מבניו של בנימין, כאן נתקיימה מקצת
 נבואת אמו שקראתו בן אוני, בן אנינותי
 ובפלגש בגבעה נתקיימה בלה. זו מצאתי
 בסיודו של ר' משה הדרשן:

כד ל'שוב. הוא יוב האמור ב'יורדי מצרים,
 כי כל המשפחות נקראו על שם יורדי
 מצרים. והנולדו משם והלאה לא נקראו
 המשפחות על שמם, חוץ ממשפחות אפרים
 ומנשה שנולדו כלם במצרים, וארד ונעמן בני
 בלע בן בנימין. ומצאתי ב'סודו של רבי משה
 הדרשן ש'ירדה אמן למצרים כ'שהיתה
 מעברת מהם, ל'כך נחלקו למשפחות,
 כ'חצרון ו'חמול, שהיו בני בנים ל'יהודה, ו'חבר
 ומלפיאל שהיו בני בנים של'אשר. ואם אגדה
 היא הרי טוב, ואם לאו, אומר אני, שהיו

תפסיד רס"ג

וְעִשְׂרֵהוּ אֱלִיחֶלְאִיין: (כו) פְּכֵאן
 עֲדָד עֲשֵׂאִיר זְבוּלוֹן. סְתִין
 אֶלְפָא וְכִימֵס מֵאֵה: (כח) בְּנֵי
 יוֹסֵף לְעֵשֶׂאִירָהֶם. מְנַשֶּׁה
 וְאַפְרַיִם: (כט) בְּנֵי מְנַשֶּׁה.
 עִשְׂרֵהוּ אֱלִמְכִירִין. וְעִשְׂרֵהוּ
 אֶלְגֵּלְעָדִין. מִן גֵּלְעָד אֲבִן
 מְכִיר: (ל) הוֹלֵאֵי בְּנֵי גֵלְעָד.
 עִשְׂרֵהוּ אֶלְאִיעֲזָרִין. וְעִשְׂרֵהוּ
 אֶלְחֶלְקִיין: (לא) וְעִשְׂרֵהוּ אֶל־
 אֶסְרָאִילִין. וְעִשְׂרֵהוּ אֶלְשַׁכְּמִיין:
 (לב) וְעִשְׂרֵהוּ אֶלְשִׁמִּידְעִין.
 וְעִשְׂרֵהוּ אֶלְחַפְרִיין:
 (לג) וְצִלְפַּחַד אֲבִן חַפֵּר. לֵם יָפוֹן

מִשְׁפַּחַת הַיְחֶלְאִי: בְּנֵי זְבוּלוֹן

לְזַרְעֵיתָהוֹן. לְסֶרֶד. זַרְעֵית סֶרֶד. לְאֵלוֹן.
 זַרְעֵית אֵלוֹן. לְיַחֲלָאֵל. זַרְעֵית יַחֲלָאֵל:

כז אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַזְּבוּלוֹנִי

לְפִקְדֵיהֶם שְׁשִׁים אֲלָף

וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת: אֵלִין. זַרְעֵית זְבוּלוֹן

לְמַנְיָהוֹן. שְׁתֵּין אֶלְפִין וְחֲמֵשׁ מֵאָה: ס

כח בְּנֵי יוֹסֵף לְמִשְׁפַּחַתֶּם

מִנְשֶׁה וְאַפְרַיִם: בְּנֵי יוֹסֵף

לְזַרְעֵיתָהוֹן. מְנַשֶּׁה וְאַפְרַיִם: כט **בְּנֵי**

מְנַשֶּׁה לְמְכִיר מִשְׁפַּחַת הַמְּכִירִי וּמְכִיר הוֹלִיד

אֶת־גֵּלְעָד לְגֵלְעָד מִשְׁפַּחַת הַגֵּלְעָדִי: בְּנֵי מְנַשֶּׁה.

לְמְכִיר זַרְעֵית מְכִיר. וּמְכִיר אוֹלִיד יֵת גֵּלְעָד. לְגֵלְעָד. זַרְעֵית גֵּלְעָד:

ל אֵלֶּה בְּנֵי גֵלְעָד אִיעֲזָר מִשְׁפַּחַת הָאִיעֲזָרִי

לְחֶלְק מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי: אֵלִין בְּנֵי גֵלְעָד. אִיעֲזָר. זַרְעֵית

אִיעֲזָר. לְחֶלְק. זַרְעֵית חֶלְק: לא **וְאֶשְׂרֵיאֵל מִשְׁפַּחַת**

הָאֶשְׂרֵיאֵלִי וְשָׁכֶם מִשְׁפַּחַת הַשְּׁכָמִי: וְאֶשְׂרֵיאֵל.

זַרְעֵית אֶשְׂרֵיאֵל. וְשָׁכֶם. זַרְעֵית שָׁכֶם: לב **וְשִׁמְיֵדְע מִשְׁפַּחַת**

הַשִּׁמְיֵדְעִי וְחַפֵּר מִשְׁפַּחַת הַחַפְרִי: וְשִׁמְיֵדְע. זַרְעֵית

שִׁמְיֵדְע. וְחַפֵּר. זַרְעֵית חַפֵּר: לג **וְצִלְפַּחַד בֶּן־חַפֵּר לֹא־הָיוּ**

לוֹ בָנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם בָּנוֹת צִלְפַּחַד

תפסיר רס"ג

לֹה בְּנֵי אֱלֹהִים בְּנֵי אֱלֹהִים
 וְאִם מֵאִתָּהּ. מַחֲלָה וְנוֹעָה. חֲגֻלָּה
 מַלְכָּה וְתִרְצָה: (לד) פְּכָאן עֲדָד
 עֲשִׂיאוֹר מְנַשָּׁה. אֲתֵינִין וְכִמְסִין
 אֱלֹפָא וְסַבַּע מֵאִתָּהּ: (לה) הוֹלָאֵי
 בְּנֵי אֲפָרִים לְעֲשִׂיאוֹרָהֶם.
 עֲשִׂירָה' אֱלֹשׁוֹת־לַחֲיוֹן. וְעֲשִׂירָה'
 אֱלֹבְכִירִיִן. וְעֲשִׂירָה' אֱלֹת־חַנְיִין:
 (לו) וְעֲשִׂירָה' אֱלֹעִירִנִין.
 מִן עִירֵן אֲבָן שׁוֹתֵלָה:
 (לז) פְּכָאן עֲדָד עֲשִׂיאוֹר בְּנֵי
 אֲפָרִים. אֲתֵינִין וְתִלְאֲתִין
 אֱלֹפָא וְכִמְסִי מֵאִתָּהּ. הוֹלָאֵי

מַחֲלָה וְנוֹעָה חֲגֻלָּה מַלְכָּה

וְתִרְצָה: וְעֲלֻפְחָד בַּר חֲפָר. לֹא הוּוּ

לִיָּהּ. בְּנֵי אֱלֹהִים בְּנֵי. וְשׁוֹם בְּנֵת עֲלֻפְחָד.
 מַחֲלָה וְנוֹעָה. חֲגֻלָּה מַלְכָּה וְתִרְצָה:

לֹה אֱלֹהִים מְשֻׁפַּחַת מְנַשָּׁה

וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְחֲמִשִּׁים

אֶלֶף וְשִׁבְעֵי מֵאוֹת: אֵלֶיךָ זִרְעִית

מְנַשָּׁה. וּמְנַגְיָהוֹן. חֲמִשִּׁין וְתִרִין אֶלְפִין

וְשִׁבְעֵי מֵאָה: **ס** לֹה אֱלֹהִים

בְּנֵי-אֲפָרִים לְמְשֻׁפַּחַתָּם

לְשׁוֹת־לַח מְשֻׁפַּחַת הַשְּׁתִּלְחִי לְבָכָר מְשֻׁפַּחַת

הַבְּכָרִי לְתַחַן מְשֻׁפַּחַת הַתַּחְנִי: אֵלֶיךָ בְּנֵי אֲפָרִים

לְזִרְעִיתָהוֹן. לְשׁוֹת־לַח. זִרְעִית שׁוֹת־לַח. לְבָכָר. זִרְעִית בְּכָר. לְתַחַן.

זִרְעִית תַּחַן: **לֹה וְאֱלֹהִים בְּנֵי שׁוֹת־לַח לְעֵרֶן מְשֻׁפַּחַת**

הָעֵרֶנִי: וְאֵלֶיךָ בְּנֵי שׁוֹת־לַח. לְעֵרֶן. זִרְעִית עֵרֶן: **לֹה אֱלֹהִים**

מְשֻׁפַּחַת בְּנֵי-אֲפָרִים לְפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְשִׁלְשִׁים

אֶלֶף וְחֲמִשִּׁי מֵאוֹת אֱלֹהִים בְּנֵי-יוֹסֵף לְמְשֻׁפַּחַתָּם:

אֵלֶיךָ זִרְעִית בְּנֵי אֲפָרִים לְמְנַגְיָהוֹן. תִּלְתִּין וְתִרִין אֶלְפִין וְחֲמִשִּׁי מֵאָה.

— כ"ט —

מְשֻׁפַּחַת, וּמְנַגְיָהוֹן לְיוֹי שְׁמוֹנָה, הָרִי שְׁשִׁים
 וְחֲמִשִּׁי, וְזֵהוּ שְׁנַאֲמָר (דְּכִיִּים ז, ז) כִּי אַתֶּם
 הַמְעֵט וְיוֹי, ה"א מְעֵט, הַמְשָׁה אַתֶּם חֲסָרִים
 מִמְשֻׁפַּחַת כָּל הַעַמִּים, שְׁהֵן שְׁבָעִים, אֵף זֶה
 הַבְּנֵי מִיִּסְדוֹ שֶׁל ר' מֹשֶׁה הַדַּרְשָׁן.

לֹה וְאֱלֹהִים בְּנֵי שׁוֹת־לַח וְיוֹי. שְׁאָר בְּנֵי שׁוֹת־לַח
 נִקְרְאוּ תוֹלְדוֹתֵיהֶם עַל שֵׁם שׁוֹת־לַח. וּמְעֵרֶן
 יִצְאָה מְשֻׁפַּחַת רְבָה וְנִקְרְאתָ עַל שְׁמוֹ.
 וְנִחְשְׁבוּ בְּנֵי שׁוֹת־לַח לְשֵׁתֵי מְשֻׁפַּחַת. צֹא
 וְחָשׁוּב וְתִמְצָא בְּפִרְשָׁה זֶה חֲמִשִּׁים וְשִׁבְעֵי

תפסיר רס"ג

בְּנֵי יוֹסֵף לְעִשְׂאֵירָהֶם: (ח) בְּנֵי
 בְּנִימִן לְעִשְׂאֵירָהֶם עֲשִׂירָה'
 אֶלְבִּלְעִיָּן. וְעֲשִׂירָה'
 אֶלְאִשְׁבִּלְיִן. וְעֲשִׂירָה'
 אֶלְאֲחִירָמִיָּן: (ט) וְעֲשִׂירָה'
 אֶלְשׁוּפָמִיָּן. וְעֲשִׂירָה'
 אֶלְחֹפְמִיָּן: (י) וְעֲשִׂירָה' אֶל־
 אַרְדִּיָּן. וְעֲשִׂירָה' אֶלְנַעֲמִיָּן. מִן
 בָּלַע: (יא) פְּכָאן עֵדֵד עֲשִׂאִיר
 בְּנִימִן. כִּמְסָה וְאַרְבַּעִין אֶלְפָּא
 וְסֵת מֵאִידָה: (יב) וּבְנֵי דָן
 לְעִשְׂאֵירָהֶם. עֲשִׂירָה'
 אֶלְשׁוּחַמִּיָּן. וּמֵא תַעֲשֵׁר מְנַהֵא:

אֵלֶּיךָ יוֹסֵף לְזִרְעֵיתְהוֹן: ס לַח בְּנֵי
 בְּנִימִן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבָלַע
 מִשְׁפַּחַת הַבְּלָעִי לְאִשְׁבִּל
 מִשְׁפַּחַת הָאִשְׁבִּלִי לְאֲחִירָם
 מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי: בְּנֵי בְּנִימִן
 לְזִרְעֵיתְהוֹן. לְבָלַע. זִרְעִית בָּלַע.
 לְאִשְׁבִּל. זִרְעִית אִשְׁבִּל. לְאֲחִירָם. זִרְעִית
 אֲחִירָם: לט לְשׁוּפָם מִשְׁפַּחַת
 הַשׁוּפָמִי לְחֹפְם מִשְׁפַּחַת

הַחֹפְמִי: לְשׁוּפָם. זִרְעִית שׁוּפָם. לְחֹפְם. זִרְעִית חֹפְם: מ וַיְהִי
 בְּנֵי־בָלַע אַרְדִּי וְנַעֲמִן מִשְׁפַּחַת הָאֲרָדִי לְנַעֲמִן
 מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי: וְהוּוּ בְּנֵי בָלַע אַרְדִּי וְנַעֲמִן. זִרְעִית אַרְדִּי.
 לְנַעֲמִן. זִרְעִית נַעֲמִן: נ אֵלֶּה בְּנֵי־בְנִימִן לְמִשְׁפַּחְתָּם
 וּפְקֻדֵיהֶם חַמְשָׁה וְאַרְבַּעִים אָלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:
 אֵלֶּיךָ בְּנֵי בְּנִימִן לְזִרְעֵיתְהוֹן. וּמִנִּינִיָּהוֹן. אַרְבַּעִין וְחַמְשָׁא אֶלְפִין וְשִׁית
 מֵאָה: ס אֵלֶּה בְּנֵי־דָן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְשׁוּחַם
 מִשְׁפַּחַת הַשׁוּחַמִי אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת דָּן
 לְמִשְׁפַּחְתָּם: אֵלֶּיךָ בְּנֵי דָן לְזִרְעֵיתְהוֹן. לְשׁוּחַם. זִרְעִית שׁוּחַם.

— רס"י —

אך הצרכתי לפחות ולהוסיף בדבריו: נקרא אחירם: לט לְשׁוּפָם. הוא מפים, על
 לש לאחירם. הוא אחי שירד למצרים, ולפי שהיה יוסף שפוף בין האמות: מז לְשׁוּחַם.
 שנקרא על שם יוסף שהיה אחיו ורם ממנו הוא חשים:

תפסיד רס"ג

(נג) פֶּכָאן עֲדָדָהֶם. אַרְבַּעַה וְסֵתִין אֶלְפָא וְאַרְבַּע מְאֵיהֶ: (מד) בְּנֵי אִשָּׁר לְעִשְׂאִירָהֶם. עִשְׂרִיהֶ אֱלִימְנִיִן. וְעִשְׂרִיהֶ אֱלִישׁוּיִן. וְעִשְׂרִיהֶ אֱלִחְצִאֲלִיִן. אֶלְחַבְרִיִן. וְעִשְׂרִיהֶ אֱלִמְלַכִּיאֲלִיִן. מִן בְּרִיעָה: (מו) וְכָאן אָסֶם אֲבַנְהֶ אִשָּׁר שְׂרַח: (מז) פֶּכָאן עֲדָד עִשְׂאִיר אִשָּׁר. תִּלְאַתְיָה וְכִמְסִין אֶלְפָא וְאַרְבַּע מְאֵיהֶ: (מח) בְּנֵי נִפְתָּלִי לְעִשְׂאִירָהֶם. עִשְׂרִיהֶ אֱלִיחְצִאֲלִיִן. וְעִשְׂרִיהֶ אֱלִגְנִיִן:

אֲלִיִן. זֹרְעִית דִּן לְזֹרְעִיתָהוֹן:

מג כל-משפחת השוחמי

לפקדיהם ארבעה וששים

אלף וארבע מאות: כל זרעית

שוחם למנניהוֹן. שתין וארבעא אלפין

וארבע מאה: ס מד בני אשר

למשפחתם לימנה

משפחת הימנה לישוי

משפחת הישוי לבריעה

משפחת הבריעי: בני אשר

לְזֹרְעִיתָהוֹן. לְיִמְנָה. זֹרְעִית יִמְנָה. לְיִשׁוּי. זֹרְעִית יִשׁוּי. לְבְרִיעָה. זֹרְעִית

בְּרִיעָה: מד לבני בריעה לחבר משפחת החברי

למלכיאֵל משפחת המלכיאֵל: לבני בריעה. לחבר.

זֹרְעִית חֶבֶר. לְמַלְכִּיאֵל. זֹרְעִית מַלְכִּיאֵל: מד וְשֵׁם בֵּית-אִשָּׁר

שְׂרַח: וְשׁוֹם בֵּית אִשָּׁר שְׂרַח: מד אֵלֶּה מְשֻׁפְּחֹת בְּנֵי-

אִשָּׁר לְפִקְדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע

מְאוֹת: אֲלִיִן. זֹרְעִית בְּנֵי אִשָּׁר לְמַנְיָהוֹן. חֲמִשִּׁין וּתְלָתָא אֶלְפִין

וְאַרְבַּע מְאֵה: ס מד בְּנֵי נִפְתָּלִי לְמְשֻׁפְּחֹתָם לְיַחְצִאֵל

מְשֻׁפְּחֹת הַיַּחְצִאֵלִי לְגֹנִי מְשֻׁפְּחֹת הַגֹּנִי: בְּנֵי

נִפְתָּלִי לְזֹרְעִיתָהוֹן. לְיַחְצִאֵל. זֹרְעִית יַחְצִאֵל. לְגֹנִי. זֹרְעִית גֹּנִי:

— רס"י —

מִן וְשֵׁם בֵּית אִשָּׁר שְׂרַח. לְפִי שְׁהִיתָה קִימַת בְּחַיִּים מְנַאֵה פְּאֹן:

תפסיר רס"ג

מִטְּ לְיִצְרַר מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי
 לְשָׁלֵם מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלֵמִי:
 לְיִצְרַר. זרעית יִצְרַר. לְשָׁלֵם. זרעית שָׁלֵם:
 אֱלֹהִים מִשְׁפַּחַת נִפְתָּלִי
 לְמִשְׁפַּחַתָּם וּפְקֻדֵיהֶם
 חֲמֹשֶׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף
 וְאַרְבַּע מֵאוֹת: אֵלֶיךָ. זרעית
 נִפְתָּלִי לְזרעיתֶהוֹן. ומניניהוֹן. ארבעין
 וחמשה אלפין וארבע מאה: אֱלֹהִים

(מט) ועשירה אליצריין.
 ועשירה אלשלמיון: (נ) פכאן
 ערד עשאר נפתלי. כימסה
 וארבעין אלפא וארבע מאיה:
 (נא) פדאלך ערד בני אסראיל.
 סת מאיה אלף ואלפא ואחדא.
 וסבע מאיה ותלאתיון: (נב) תים
 כלם אללה מוסי תכלימא:
 (נג) ולהולאי יגב אן יקסם
 אלבלד נחלה. באחצא
 אסמאיהם: (נד) פלאלפתיר
 תפתיר נחלתה. ולאקליל

פְּקוּדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וְאַלְף שְׁבַע
 מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: אֵלֶיךָ. מניני בני ישראל. שית מאה וחד
 אלפין. שבע מאה ותלתין: פ (שלישי) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה לֵּאמֹר: ומליל יי עם משה למימר: אֱלֹהִים תַּחֲלֹק
 הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת: לאֵלֶיךָ. תתפליג ארעא.
 באחסנא במנין שמדן: לְרֹב תְּרֻבָּה נַחֲלָתוֹ וְלִמְעַט
 תִּמְעִיט נַחֲלָתוֹ אִישׁ לְפִי פְקֻדָּיו יִתֵּן נַחֲלָתוֹ:
 לסגיא. תסגון אחסנתהוֹן. ולזעירי. תזערון אחסנתהוֹן.

— רס"י —

ששה בנים, לא נטלו אלא חלק אביהם לבדו:
 וזרוב תרובה נחלתו. לשבט שהיה מרובה
 באכלוסין נתנו חלק רב, ואף על פי שלא היו
 החלקים שווים, שהרי הכל לפי רבוי השבט
 חלקו החלקים, לא עשו אלא על ידי גורל,

נ לאלה תחלק הארץ. ולא לפחותים מן
 עשרים, אף על פי שבאו לכלל עשרים
 בטרם חלוק הארץ, שהרי שבע שנים כבשו
 ושבע חלקו, לא נטלו חלק בארץ אלא אלו
 שש מאות אלף ואלף, ואם היה לאחד מהם

שמו המור (ס) לאלה תחלק הארץ. וכו'. בכל הכ"י אין חה"ד על פסוק זה. ומה שנכתב בתאג' י-ם הוא בטעות.

גִּבֹר לְפִי מְנִינֹהִי. תַתִּיהִיב אַחְסֹנְתִיהִי:

גַּה אֶךְ-בְּגוֹרֵל יִחַלַק אֶת-

הָאָרֶץ לְשֵׁמוֹת מִטּוֹת-

אַבְתָּם יִנְחִלוּ: בָּרַם בְּעֵדְבָא.

תַת־פְּלִיג אַרְעָא. לְשִׁמְהַת שְׁבִטִי

אַבְהָתְהוֹן יַחְסֹנוּן: גַּה עַל-פִּי הַגּוֹרֵל

תַחֲלַק נַחֲלָתוֹ בֵּין רַב

תפסיד רס"ג

תקללהא. כל סבט עלי קדר
עדידה. יעשא נחלתה: נה) לכן
באסהם יקסם אלבלד. באסמא
אספאט אבאיהם: נו) ועלי
קדר אלסהם. תקסם נחלתהם.
בין כתיר. וקליל: נו) ותדיה
אעדאד לוי לעשאירהם.
עשירה אלגרשונין. ועשירה
אלקהתיין. ועשירה אלמררין:

לְמַעַט: עַל פִּי עֵדְבָא. תַת־פְּלִיג אַחְסֹנְתְהוֹן. בֵּין סְגִיאֵי לְזַעֲרֵי:

גַּה וְאַלְהָה פְּקוּדֵי הַלְוִי לְמִשְׁפַּחְתָּם

ספרי תימן

לְגִרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַגֵּרֶשְׁנִי לְקַהַת מִשְׁפַּחַת

הַקְּהָתִי לְמַרְרֵי מִשְׁפַּחַת הַמְּרָרִי: וְאֵלֶּיךָ מְנִינִי לְיוֹאֵי

— רס"י —

שני אחים מיוצאי מצרים, שהיו להם בנים
בבאי הארץ, לזה אחד ולזה שלשה, האחד
נטל חלק אחד, והשלשה נטלו שלשה,
שנאמר לאלה תחלק הארץ, חזרה נחלתן
אצל אבי אביהן וחלקו הכל בשנה, וזהו
שנאמר לשמות מטות אבתם ינחלו. שאחר
שנטלו הבנים חלקיה לפי האבות שיצאו
ממצרים, ואלו מתחלה חלקיה למנין יוצאי
מצרים לא היו נוטלין אלו הארבעה, אלא
שני חלקים, עכשו נטלו ארבעה חלקים:
אך בגורל. יצאו יהושע וכלב, וכן הוא
אומר (שופ' 6) ויתנו לכלב את חברון כאשר
דבר משה, ואומר (יחזק' יט) על פי ה' נתנו
לו את העיר אשר שאל: מטות אבתם.
יצאו גרים ועבדים: נו על פי הגורל.
הגורל היה מדבר, כמו שפרשתי, מגיד
שנתחלקה ברוח הקדש, לכך נאמר
על פי ה':

והגורל היה על פי רוח הקדש, כמו שפורש
בבבא בתרא (קכז, 6) אלעזר הכהן היה
מלבש באורים ותמים, ואומר ברוח הקדש
אם שבט פלוני עולה, תחום פלוני עולה עמו.
והשבטים היו כתובים בשנים עשר פתקין,
ושנים עשר גבולים בשנים עשר פתקין,
ובללום בקלפי והנשיא מכניס ידו לתוכה
ונוטל שני פתקין, עולה בידו פתק שלשם
שבטו, ופתק שלגבול המפורש לו, והגורל
עצמו היה צווח ואומר אני הגורל עליתי
לגבול פלוני, לשבט פלוני, שנאמר על פי
הגורל, ולא נתחלקה הארץ במדה, לפי שיש
גבול משבח מחברו, אלא בשומא, בית כור
רע כנגד בית סאה טוב, הכל לפי הדמים:
כי לשמות מטות אבתם. אלו יוצאי
מצרים. שנה הכתוב נחלה זו מפל הנחלות
שפתורה, שפל הנחלות החיים יורשים את
המתים וכאן מתים יורשים את החיים. ביצה,

תפסיד רס"ג

(נח) וסאיר עשאיריהם. עשירה' אללפנין. ועשירה' אלחברונין ועשירה' אלמחלין ועשירה' אלמושיין. ועשירה' אלקרתיין. ואולד קהת עמרם: נט) וכאן אסם זוגה' עמרם. יוכבד אבנה' לוי. אלד' וולדת ללוי במצו. פולדת לעמרם. הרון ומוסי'. ומרים אכיתיהם: (ס) פולד להרון. נדב ואביהוא. אלעזר ואיתמר: סא) פמאת נדב ואביהוא. חין קרבא נארא גריבא בין ידי אללה:

לזרעית־הון. לגרשון. זרעית גרשון.
לקהת. זרעית קהת. למררי. זרעית
מררי: **אלה** | **משפחת לוי**
משפחת הלבני משפחת
החברני משפחת המחלי
משפחת המושי משפחת
הקרתי וקהת הולד
את-עמרם: אלין זרעית לוי.
זרעית לבני. זרעית חברון זרעית מחלי
זרעית מושי. זרעית קרת. וקהת אוליד

ית עמרם: **נט** | **ושם** | **אשת עמרם יוכבד בת-לוי**
אשר ילדה אתה ללוי במצרים ותלד לעמרם
את-אהרן ואת-משה ואת מרים אחתם: ושום
אתת עמרם. יוכבד בת לוי. דילידת יתה. ללוי במצרים. וילידת
לעמרם. ית אהרן וית משה. וית מרים אחתהון: **ס** | **ויולד**
לאהרן את-נדב ואת-אביהוא את-אלעזר
ואת-איתמר: ואתיליד לאהרן. ית נדב וית אביהוא. ית
אלעזר וית איתמר: **סא** | **וימת נדב ואביהוא בהקריבם**
אש-זרה לפני יהוה: ומית נדב ואביהוא. בקרוביהון

— רש"י —

נח אלה משפחת לוי. חסר כאן משפחות במצרים ואין הורתה במצרים. כשנכנסו השמעתי והעזאלי וקצת מן היצחקי: נט אשר ילדה אתה ללוי במצרים. לידתה שבעים, שהרי בפרטן אי אתה מוצא אלא

תפסיד רס"ג

סב) פכאן עדיהם. תילאתיה ועשרין אלפא. כל ד'כר מן אבן שחר פצאעדא. אד' לם יעדו. פי גמלה בני אסראיל. אד' לם יעטו נחלה פי וסטתם: סג) הולאי מעדודי מוסי. ואלעזר אלאמאם. אלד'י עדיא בני אסראיל פי בידאת מואב. עלי ארדן יריחא: סד) ופי הולאי לם יפון רגל. מן מעדודי מוסי. והרון אלאמאם. אלד'י עדיא בני אסראיל פי בדייה סיני: סה) לאן אללה חפם

אישתא נוכריתא קדם יי: סב ויהיו פקדיהם שלשה ועשרים אלף כל-זכר מבין-חדש ומעלה פי | לא התפקדו בתוך בני ישראל כי לא-נתן להם נחלה בתוך בני ישראל: והו מניניהון. עשרין ותלתא אלפין. כל דכורא מבר ירחא ולעילא. ארי לא אתמניאו. בגו בני

ישראל. ארי. לא אתיהיבת להון אחסנא. בגו בני ישראל: סג אלה פקודי משה ואלעזר הכהן אשר פקדו את-בני ישראל בערבית מואב על ירדן ירחו: אלין מניני משה. ואלעזר כהנא. דמנו. ית בני ישראל במשריא דמואב. על ירדנא דיריחו: סד ובאלה לא-היה איש מפקודי משה ואהרן הכהן אשר פקדו את-בני ישראל במדבר סיני: ובאלין לא הוה גבר. ממניני משה. ואהרן כהנא. דמנו. ית בני ישראל במדברא דסיני: סה פי-אמר יהוה

— רס"י —

איש וגוי. אבל על הנשים לא נגזרה גזרת המרגלים. לפי שהן היו מחבבות את הארץ. האנשים אוקרים (כמדזכ יד, ז) נתנה ראש ונשובה מצרימה. והנשים אוקרות (כמדזכ כז) נתנה לנו אחזה. לכך נסמכה פרשת בנות צלפחד לכאן:

ששים ותשע: סב פי לא התפקדו בתוך בני ישראל. להיות נמנין בני עשרים שנה, ומיה טעם: פי לא נתן להם נחלה. והנמנין מבין עשרים שנה היו בני נחלה, שנאמר איש לפי פקדיו יתן נחלתו: סד ובאלה לא היה

תפסיר רס"ג

עליהם. אן יתמאותון פי אלבריידי. ולם יבק מנהם רגל. אלא כלב אבן יפנה. ויהושע אבן נון: כז א) פתקדמן בנאת צלפחד. אבן חפר אבן גלעד אבן מכיר אבן מנשה. מן עשאר מנשה אבן יוסף אלתי אסמאיקן. מחלה נעה. וחגלה ומלכה ותרצה: ב) פקמן בין ידי מוסי ואלעזר אלאמאם.

לָהֶם מוֹת יָמָתוֹ בַּמִּדְבָּר
וְלֹא-נֹתֵר מֵהֶם אִישׁ כִּי
אִם-כָּלֵב בֶּן-יִפְנֶה וַיהוֹשֻׁעַ

בֶּן-נֹון: אַרִי אָמַר יי להון. ממת ימותון במדברא. ולא אשתאר מנהון אנש. אלהין כלב בר יפונה. ויהושע בר

נון: ס כז וּתְקַרְבָּנָה בָּנוֹת
צֶלְפַחַד בֶּן-חֲפֹר בֶּן-גִּלְעָד

בֶּן-מְכִיר בֶּן-מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן-יוֹסֵף
וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בָּנוֹתָיו מַחֲלָה נְעָה וְחַגְלָה וּמַלְכָּה

וְתַרְצָה: וקריבא בנת צלפחד. בר חפר בר גלעד בר מכיר בר מנשה. לזרעית מנשה בר יוסף. ואלין שמהת בנתיה. מחלה נעה. וחגלה ומלכה ותרצה: ב

וּתְעַמְדָּנָה לְפָנַי מֹשֶׁה וּלְפָנַי

אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנַי הַנְּשִׂאִים וְכָל-הָעֵדָה פִּתַּח
אֹהֶל-מוֹעֵד לֵאמֹר: וקמא קדם משה. וקדם אלעזר בהנא.

— רס"י —

נתניה בן אלישמע, בידוע שכל הנזכרים עמו רשעים היו: מחלה נעה וגוי. ולהלן הוא אומר (צמדזכ לו, יא) ונתהינה מחלה תרצה, מגיד שכלן שקולות זו כזו, לפיכך שנה את סדרן: ז לפני משה ולפני אלעזר. מגיד שלא עמדו לפניהם אלא בשנת הארבעים, אחר שמת אהרן: לפני משה. ואחר כך לפני אלעזר, אפשר אם משה לא ידע אלעזר יודע, אלא סרס המקרא ודרשהו דברי רבי יאשיה. אבא חנן

כז 6 למשפחת מנשה בן יוסף. למה נאמר, והלא כבר נאמר בן מנשה, אלא לומר לך יוסף חבב את הארץ, שנאמר (צמדזכ ג, כ) והעליתם את עצמתי וגוי, ובנותיו חבבו את הארץ, שנאמר (צמדזכ כז, ז) תנה לנו ארזה. וללמדך שהיו כלם צדיקים, שכל מי שמעשיו ומעשה אבותיו סתומים ופרט לך הכתוב באחד מהם ליחסו לשבת, הרי זה צדיק בן צדיק, ואם יחסו לגנאי כגון (מלכיס זי כה, כה) בא ישמעאל בן

וּקְדָם רַב־רֵבִיא וְכָל כְּנִשְׁתָּא, בְּתַרְע מִשְׁפָּן
 זְמַנָּא לְמִימַר: **אָבִינוּ מֵת בְּמִדְבָּר**
וְהוּא לֹא-הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה
הַנוֹעֲדִים עַל-יְהוָה בְּעֵדַת-
קָרַח בִּי-בַחֲטָאוֹ מֵת וּבָנִים
לֹא-הָיוּ לוֹ: אַבּוֹנָא מִית בְּמִדְבָּרָא.
 וְהוּא לֹא הָיָה בְּגוֹ כְּנִשְׁתָּא, דְּאִזְדַּמְנוּ. עַל
 יי בְּכִנְשֵׁתָא דְקָרַח, אַרְי בְּחוּבִיָּה מִית,
 וּבְנִין לָא הָווּ לֵיהּ: **לְמָה יִגְרַע**

תפסיר רס"ג
 ואלאשראף וסאיר אלגמאעה.
 ענד באב כ'בא אלמחצ'ר
 קאילאת: ג) אן אבינא מאת
 פי אלבר'ייה והו לם יפון פי
 גמלה' אלגמאעה. אלדי'
 תגמעו עלי' אללה מע קרת.
 לאנה מאת בכ'טייתה. ולם
 יכ'לף בנין: ד) פלם ינקן אסם
 אבינא מן בין עשירתה. אד'
 לים לה אבן. בל אעטנא נחלה.
 פי מא בין אעמאמנא: ה) פרפע
 מוסי' חכמהן אלי' אללה: ו) ת'ם
 קאל אללה למוסי' קאילא:

שֵׁם-אֲבִינוּ מֵתוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֶּן
תָּנָה-לָנוּ אַחֲזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוּ: לְמָא יתְמַנַּע
 שְׁמָא דְאַבּוֹנָא מְגוֹ זְרַעִיתִיָּה. אַרְי לִית לֵיהּ בֶּר. הַב לְנָא אַחְסָנָא,
 בְּגוֹ אַחֵי אַבּוֹנָא: **וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-מִשְׁפָּטָן לְפָנָי**
יְהוָה: וְקָרִיב מֹשֶׁה יֵת דִּינְהוּן לְקָדָם יי: **פ (דביעי)** **וַיֹּאמֶר**
יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְאָמַר יי לְמֹשֶׁה לְמִימַר:

— רס"י —

ואם אין הנקבות חשובות זרע, תתייבם אמנו
 ליכם: **כי אין לו בן.** הא אם ה'יה לו בן לא
 היו תובעות כלום. מגיד שחכמניות היו:
 כ **ויקרב משה את משפטן.** נתעלמה
 הלכה ממנו ופאן נפרע על שנטל עטרה
 לומר (דברים 6, יז) והדבר אשר יקשה מכם
 תקרבון אלי. דבר אחר ראוי'ה היתה פרשה
 זו להכתב על ידי משה, אלא שזכו בנות
 צלפחד ונכתבה על ידן:

משום רבי אלעזר אומר בבית המדרש היו
 יושבים, ועמדו לפני כלם: **ג והוא לא**
היה וגי. לפי שהיו באות לומר בחטאו מת,
 נזקקו לומר לא בחטא מתלווננים ולא בעדת
 קרח שהצו על הקדוש ברוך הוא, אלא
 בחטאו לבדו מת, ולא החטיא את אחרים
 עמו. ר' עקיבא אומר מקושש עצים היה. ור'
 שמעון אומר מן המעפילים היה: **ד למה**
יגרע שם אבינו. אנו במקום בן עומדות.

זולק הדקדוק: **אבינו מת במדבר.** תיבת אבינו מתקרי לעיל (מהר"ם):

תפסיר רס"ג

ז) נעמא קאלן בנאת צלפחד.
 אעטקן חוז נחלה. פי מא בין
 אעמאמין. ואנקל נחלה
 אביהן להן: ח) ומר בני
 אסראיל וקל להם. אי רגל
 מאת. וליס לה אבן פאנקלו
 נחלתה לאבנתה: ט) ואן לם
 תכון לה אבנה פאעטו נחלתה
 לאכיותה: י) ואן לם יכון לה
 אכיה. פאעטוהא לאעמאמה:
 יא) ואן לם יכון לה אעמאם.

כִּן בְּנוֹת צֶלְפַּחַד דְּבַרְתּוּ
 נָתַן תַּתֵּן לָהֶם אַחֲזַת
 נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֶחָי אֲבִיהֶם
 וְהֵעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן
 לָהֶן: יֵאוֹת. בְּנֵת צֶלְפַּחַד מִמִּלְלָן. מִתֵּן
 תַּתֵּן לְהוֹן אַחֲזַת אַחְסָנָא. בְּגוֹ אֶחָי
 אֲבוֹהוֹן. וְתַעֲבֹר יָת אַחְסַנְתָּ אֲבוֹהוֹן לְהוֹן:
 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר

לֵאמֹר אִישׁ כִּי־יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְהֵעֲבַרְתֶּם
 אֶת־נַחֲלָתוֹ לְבָתוֹ: וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל לְמִימַר. גְּבַר אָרִי
 יָמוּת. וּבַר לִית לִיה. וְתַעֲבֹרֹן יָת אַחְסַנְתִּיה לְבַרְתִּיה: ט) וְאִם־אֵין
 לוֹ בֵּת וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאֶחָיו: וְאִם לִית לִיה
 בְּרָתָא. וְתַתְּנוֹן יָת אַחְסַנְתִּיה לְאֶחְוָהִי: ז) וְאִם־אֵין לוֹ אֶחָים
 וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאֶחָי אָבִיו: וְאִם לִית לִיה אֶחָין.
 וְתַתְּנוֹן יָת אַחְסַנְתִּיה לְאֶחָי אֲבוֹהִי: יא) וְאִם־אֵין אֶחָים
 לְאָבִיו וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְשֹׂאֲרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו

— רס"י —

וְהֵעֲבַרְתָּ. לשון עברה הוא במי שאינו מניח
 בן לירשו. דבר אחר על שם שהבת מעברת
 נחלה משבט לשבט שבנה ובעלה יורשין
 אותה. שלא תסוב נחלה לא נצטוה אלא
 לאותו הדור בלבד וכן והעברתם את נחלתו
 לבתו, בכלן הוא אומר ונתתם, ובבת הוא
 אומר והעברתם: יא לשארו הקרב אליו

כִּן בְּנוֹת צֶלְפַּחַד דְּבַרְתּוּ. כתרגומו יאות.
 כך כתובה פרשה זו לפני במרום, מגיד
 שראתה עינן מה שלא ראתה עינו של משה:
 כִּן בְּנוֹת צֶלְפַּחַד דְּבַרְתּוּ. יפה תבעו. אשרי
 אדם שתקדוש ברוך הוא מודה לדבריו:
 נָתַן תַּתֵּן. שני חלקים, חלק אביהן שהיה
 מיוצאי מצרים, וחלקו עם אחיו בנכסי חפר:

**מִמְשַׁפְּחֹתוֹ וּירֹשׁ אֹתָהּ
וְהִיתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת
מִשְׁפַּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה:** וְאִם לִית אַחִין לְאֲבוֹהֵי.

וְתִתְּנוּן יָת אַחְסֻנְתִּיהָ. לְקָרִיבֵיהָ. דְקָרִיב
לִיהָ. מְזַרְעִיתִיהָ וְיִירַת יָתָהּ. וְתִהִי. לְבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לְגִזְרַת דִּין. כְּמָא דְפִקִּיד יִי יָת

מֹשֶׁה: **פ** ספרי תימן **וַיֹּאמֶר**

**יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲלֶה אֶל־הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה
וּרְאֵה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
וְאָמַר יִי לְמֹשֶׁה. סָק. לְטוֹרָא דְעֵבְרָאֵי הַדִּין. וְחֹזִי יָת אַרְעָא. דִּיהֵבִית
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: **יג** וּרְאִיתָהּ אֹתָהּ וְנֹאסַפְתָּ אֶל־עַמִּידָךְ
גַּם־אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר נֹאסַף אֶהְרֹן אַחִידָךְ: וְתִחְזִי יָתָהּ.
וְתִתְּכֵנִישׁ לְעַמְךָ אַף אֶתָּךְ. כְּמָא דְאֶתְכֵנִישׁ אֶהְרֹן אַחִידָךְ:**

— כ"י —

מִמְשַׁפְּחֹתוֹ. וְאִין מְשַׁפְּחָה קְרוּיָה אֶלָּא
מְשַׁפְּחַת הָאָב: **יב** עֲלֶה אֶל הַר הָעֵבְרִים.
לְמַד נִסְמְכָה לְכָאן. כִּינן שְׁאֵמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִתֵּן תִּתֵּן לָהֶם. אָמַר אוֹתִי צִוָּה הַמְּקוֹם
לְהִנְחִיל. שְׁמָא הִתְּרָה הַגְּזֵרָה וְאֶכְנֵס לְאָרֶץ.
אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּזֵרְתִי בְּמִקוּמָה
עוֹמֶדֶת. דְּבַר אַחַר כִּינן שְׁנַכְנֵס מֹשֶׁה לְנַחֲלַת
בְּנֵי גַד וּבְנֵי רְאוּבֵן שְׁמַח וְאָמַר כְּמִדְּמָה
שְׁהִתֵּר לִי נְדָרִי מִשָּׁל לְמִלְךָ שְׁגֹזֵר עַל בְּנוֹ
שְׁלֹא יִכְנֵס לְפִתַח פְּלִטִין שְׁלוֹ. נִכְנֵס לְשַׁעַר
וְהוּא אַחֲרֵיו, לְחֻצֵר וְהוּא אַחֲרֵיו, לְטָרְקְלִין

זֶלֶק הַדְּקֻדּוּק: **יג** וְהִיתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. לְכֵן אֲשֶׁר תִּיכַת וְהִיתָה בְּגַעִיא (מִהַר"ם): **יג** וְנֹאסַפְתָּ.
נֹאסַף נִפְעַל עֵבֵר וְהוּא פִתּוּחַ עֲנִין הַתְּכַנֵּס (מִהַר"ם):

תפסיד רס"ג
פִּאֲעֻטוּהָא לְנִסְיָבָה אֶלְאֶקְרַב
אֵלֶיהָ מִן עֲשִׂירְתָּהּ וַיְחֻזְזָהּ.
וַיִּכּוֹן דִּיאֶלְדֵּךְ לְבְנֵי אִסְרָאֵל רִסֵּם
אֶלְחָפִם. כְּמָא אָמַר אֵלֶּלָה
מוֹסִי: יב וְלִמָּא קֹאֵל אֵלֶּלָה
לְמוֹסִי. אֲצַעֵד אֵלַי גְּבַל
אֶלְעֲבַרְיִין הַדָּא. וְאֲנֻצֵר
אֶלְבְּלָה. אֶלְדִּי אֲנָא מַעֲטִיָּה
לְבְנֵי אִסְרָאֵל: יג פִּאֶדִיא
אֲבַצְרַתָּאָה. אֲנֻצִים אֵלַי קוּמְךְ

תפסיר רס"ג

אנת איצ'א פמא אנצ'ם הרון
 אכ'יד: יד) כמ'י כ'אלפתמא
 אמרי פי ברייה' צין. ענד
 כ'צומה' אלגמאעה. ולם
 תקדסאני בדיאלך אלמא
 בחצרתהם. ולדיאלך סמי מא
 כ'צומה' רקים פי ברייה' צין:
 טו) פקאל מוסי'. בין ידי אללה
 קאילא: טז) אן שית יא רב. יא
 אלאה ארוואח כל בשרי.
 פאסתכלף רגלא עלי אל'
 גמאעה: יז) יכ'רג בין אידיהם.

כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי
 בְּמִדְבַר-צֶן בְּמַרְיַבַּת
 הָעֵדָה לְהַקְדִישֵׁנִי בַמַּיִם
 לְעֵינֵיהֶם הֵם מִי-מַרְיַבַּת
 קֹדֶשׁ מִדְבַר-צֶן: כָּמָא דְסַרְיַבְתוּן
 עַל מִימְרֵי בְּמִדְבָרָא דְצֶן. בְּמִצּוֹת
 כְּנִשְׁתָּא. לְקֹדְשׁוֹתַי בְּמִיָּא לְעֵינֵיהוּן. אֲנוּן;
 מִי מִצּוֹת רַקִּים מִדְבָרָא דְצֶן: ס
 וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה
 לֵאמֹר: וּמַלִּיל מֹשֶׁה קָדָם יי לְמִימְרֵי: טו יִפְקֹד יְהוָה
 אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל-בֶּשֶׂר אִישׁ עַל-הָעֵדָה: ימני
 יי. אֱלֹהֵי רוּחֵיָא לְכָל בֶּשָׂרָא. גּוּבְרָא עַל כְּנִשְׁתָּא: יז אֲשֶׁר-יֵצֵא
 לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצֵיאֵם

— רס"י —

שעה שאתבע צרכי שייירשו בני את גדלתני.
 אמר לו הקדוש ברוך הוא לא כף עלתה
 במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע לטול שכר
 שמושו שלא מש מתוך האהל. וזהו שאמר
 שלמה (משלי כז, יח) נצר תאנה יאכל פריה:
אלהי הרוחת. למה נאמר, אמר לפניו:
 רבונו שלעולם, גלוי וידוע לפניך דעתו
 שלכל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה מנה
 עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד
 לפי דעתו: **י אשר יצא לפניהם.** לא כדרך
 מלכי האמות שיושבים בבתיהם ומשלחין
 את חילותיהם למלחמה, אלא כמו שעשיתי
 אני שנלחמתי בסיחון ועוג, שנאמר אל תירא

בבית דין אחת קלקלה ואחת אכלה פגני
 שביעית וכי, אף כאן בכל מקום שהזכיר
 מיתתן הזכיר סרחונם, להודיע שלא היתה
 בהם אלא זו בלבד: **יהם מי מריבת**
קדש. הם לבדם אין בהם עון אחר. דבר
 אחר הם שהמרו במרה, הם היו שהמרו בים
 סוף, הם עצמם שהמרו במדבר צין:
 טו **וידבר משה אל ה' וגוי.** להודיע שבחן
 שלצדיקים שפשוטטין מן העולם מניחין
 צרכן ועוסקין בצרכי צבור: **לאמר.** אמר לו
 השיבני אם אתה ממנה להם פרנס אם לאו:
 טז **יפקד ה'.** כיון ששמע משה שאמר לו
 המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו אמר הגיע

תפסיר רס"ג

וידכיל בין אידיהם. ויכ'רגהם וידכ'להם. ולא יבקן גמאעה' אללה. כג'נם ליס להא ראעי: (ח) פקאל אללה למוסי. כ'ד' לך יהושע אבן נון. פאנה רגל פיה פצ'ל. ואסנד ידך עליה: (ט) ואוקפה בין ידי אלעזר אל'אמאם. וסאיר אלגמאעה. ואמרה ב'חצ'רתהם: (כ) ואגעל עליה מן בהאנד לפי תקבל מנה גמאעה' בני אסראיל:

וְאִשֶׁר יִבְיֵאֵם וְלֹא תִהְיֶה
עֵדוֹת יְהוָה כִּצְאוֹן אֲשֶׁר אֵין-
לָהֶם רָעָה: דִּיפּוֹק קְדָמִיהוֹן. ודייעול
קְדָמִיהוֹן. ודיפיקנון ודיעילנון. וְלֹא תִהְיֶה
כְּנִשְׁתָּא דִי. כְּעָנָא. דְּלִית לְהוֹן רָעִי:
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
קַח-לְךָ אֶת-יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוֹן
אִישׁ אֲשֶׁר-רוּחַ בּוֹ וְסִמַּכְתָּ

אֶת-יָדְךָ עָלָיו: וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה. דְּבַר לְךָ יֵת יְהוֹשֻׁעַ בֶּר נון. גְּבַר
דְּרוּחַ נְבוּאָה בִּיה. וְתִסְמוֹךְ יֵת יָדְךָ עָלוּהִי: וְהֵעֵמְדָת אֹתוֹ
לְפָנַי אֶלְעֶזֶר הַכֹּהֵן וּלְפָנַי כָּל-הָעֵדָה וְצוּיְתָה
אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם: וְתַקִּים יְתִיה. קְדָם אֶלְעֶזֶר כְּהֵנָא. וקדם כל
כְּנִשְׁתָּא. וְתַפְקִיד יְתִיה לְעֵינֵיהוֹן: כ וְנִתְתָּה מֵהוֹדֶךָ עָלָיו
לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל-עַדְתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְתִתִּין מִזִּינְךָ
עָלוּהִי. בְּדִיל דִּיקְבָּלוֹן מְנִיה. כָּל כְּנִשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

— רס"י —

שלמקום: לך. את שבדוק לך את זה אתה
מכיר: אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ. כַּאֲשֶׁר שְׁאֵלָת שְׂוֹכֵל
לְהַלּוֹךְ כְּנֶגֶד רִחוּ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד:
וְסִמַּכְתָּ אֶת יָדְךָ עָלָיו. תן לוֹ מִתְּרַגְּמָן
שִׁדְרוּשׁ בְּחִיָּה, שְׁלֹא יֵאמְרוּ עָלָיו לֹא הָיָה לוֹ
לְהָרִים רֹאשׁ בִּימֵי מֹשֶׁה: יֵט וְצוּיְתָה אֹתוֹ.
על יִשְׂרָאֵל, דַּע שְׁטַרְחָנִין הֵם סְרַבְנִים הֵם, על
מְנַת שְׁתַּקְבַּל עָלֶיךָ: כ וְנִתְתָּה מֵהוֹדֶךָ עָלָיו.
זה קרון עור פנים: מֵהוֹדֶךָ. וְלֹא כָּל הוֹדֶךָ

אתו. (במדבר כז, לו) וכדורך שעשה יהושע.
שנאמר (יחזקאל כ, יג) וילך יהושע אליו ויאמר
לו הלנו אתה וגי. וכן בדוד הוא אומר
(ש"ס יח, טז) כי הוא יוצא ובא לפניהם. יוצא
בראש ונכנס בראש: וְאִשֶׁר יִבְיֵאֵם.
בזכיותיו: וְאִשֶׁר יִבְיֵאֵם. בזכיותיו. דְּבַר אַחַר
וְאִשֶׁר יִבְיֵאֵם שְׁלֹא תַעֲשֶׂה לוֹ כְּדֶרֶךְ שְׁאֵתָה
עוֹשֶׂה לִי, שְׁאִינִי מְכַנְּסִין לְאַרְצִי: יֵט קַח לְךָ.
קחנו בדברים אשריך שזכית להנהיג בניו

תפסיד רס"ג

כא) ולפניו וקופה בין ידי אלעזר אלמאם. חתי יסאל פי תואיגה. בהיאה' אלמאאר בין ידי אללה. וען אמרה יכ'רגו ונדכ'לו. הו ובני אסראיל מעה וסאיר אלגמאעה: כב) פצנע מוסי. כמא אמרה אללה. אן אכ'ד יהושע. ואוקפה בין ידי אלעזר אלמאם. וסאיר אלגמאעה: כג) ואסנד ידיה עליה ואמרה כמי קאל אללה לה: כח א) תים כלם אללה

ולפני אלעזר הפהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני יהוה על-פיו יצאו ועל-פיו יבאו הוא וכל-בני ישראל אתו וכל-העדה: וקדם אלעזר כהנא יקום. וישאל ליה. בדין אורי'א קדם יי. על מימרי'ה יהו'ן נפקין ועל מימרי'ה יהו'ן עלין. הוא. וכל בני ישראל עמיה וכל

כב) ויעש משה כאשר צוה יהוה אתו ויקח את-יהושע ויעמדהו לפני אלעזר הפהן ולפני כל-העדה: ועבד משה. כמא דפקיד יי יתיה. ודבר ית יהושע. ואקימיה קדם אלעזר כהנא. וקדם כל כנשתא: כג) ויסמך את-ידיו עליו ויצוהו כאשר דבר יהוה ביד-משה: וסמך ית ידוהי. עלוהי ופקדיה. כמא דמליל יי בידא דמשה: רבי עירי בספרי תימן (חמישי) כח וידבר יהוה

רס"י

נמצינו למדין פני משה כחמה פני יהושע כלבנה: למען ישמעו כל עדת בני ישראל. שיהיו נוהגין בו כבוד ויראה כדרך שנוהגין בך: כא) ולפני אלעזר הפהן יעמד. הרי שאלתך ששאלת שאין הכבוד הנהו מביט אבירי, שאף יהושע והא צריך לאלעזר: ושאל לו. כשיצטרך לצאת למלחמה: על פיו. שלא לעזר: וכל העדה. סנהדרין:

ככ) ויקח את יהושע. לקחו בדברים והודיעו מתן שכר פרנסי ישראל לעולם הבא: כג) ויסמך את ידיו עליו. בעין יפה יותר ויותר ממה שנוצטה. שהקדוש ברוך הוא אמר לו וסמכת את ידך, והוא עשה בשתי ידיו, ועשאו ככלי מלא וגדוש ומלאו חכמתו בעין יפה: כאשר דבר ה'. אף לענין מהוד נתן מהודו עליו:

תפסיד רס"ג

מוסי' תפלימא: (ב) מר בני
 אסראיל. וקל להם. קרבאני
 דאימי מרצ'י מקבולי.
 אחפצוה. אן תקרבוה לי פי
 וקתה: (ג) ובין להם. אן
 אלמרצ'י. אלדי תקרבונה ללה.
 חמלון אבני סנה צחאחא. פי
 כל יום צעידה דאימא:
 (ד) אחדקמא באלג'דאה.
 ואלאכ'ר בין אלג'רובין:

אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמְלִיל יְיָ עִם
 מֹשֶׁה לְמִימַר: **צו** אֶת-בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
 אֶת-קִרְבָּנֵי לַחֲמֵי לְאִשֵּׁי
 רֵיחַ נִיחֹחֵי תִשְׁמְרוּ
 לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ: פֶּקִיד יֵת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְתִימַר לְהוֹן. יֵת קִרְבָּנֵי
 לַחֲמֵי סְדוּר לְקִרְבָּנֵי. לְאֵת קַבְּלָא בְּרַעוּא.

תשרון. לקרבא קדמי בזמניה: **ג** וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה
 אֲשֶׁר תִּקְרְבוּ לִיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה
 תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֲלֶיהָ תִּמְיֹד: וְתִימַר לְהוֹן. דִּין
 קִרְבָּנָא. דִּתְקַרְבוּן קָדָם יְיָ. אֲמַרִּין בְּנֵי שָׁנָא שְׁלָמִין. תְּרִין לְיוֹמָא עֲלֵתָא
 תְּדִירָא: **ד** אֶת-הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֵת
 הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֻבִים: יֵת אֲמַרָא חַד
 תַּעֲבִיד בְּצַפְרָא. וְיֵת אֲמַרָא תַנְיִנָא. תַּעֲבִיד בֵּין שְׁמִשָּׂא:

— רס"י —

וליום וישראלים עומדין על גביו מפאן למודו
 ותקנו מעמדות: **במועדו**. בכל יום הוא
 מועד התמידים: **וְאָמַרְתָּ לָהֶם**. אזהרה
 לבית דין: **שְׁנַיִם לַיּוֹם**. כפשוטו ועיקרו בא
 ללמד שיהיו נשחטין בנגד היום, תמיד
 שלשחר במערב ושלבין הערבים במזרחון
 שלטבעות: **דְּאֵת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד**. אף על פי
 שכבר נאמר בפרשת ואתה תצוה, וזה אשר
 תעשה וגו' (שמות כט, לח), היא היתה אזהרה

כח צו את בני ישראל. מזה אמור
 למעלה (כו, טז) יפקד ה'. אמר לו הקדוש
 ברוך הוא עד שאתה מצוני על בני צוה את
 בני עלי. משל לבת מלך שהיתה נפטרת מן
 העולם והיתה מפקדת לבעלה על בניה וכו',
 כדאיתא בספרי: **קִרְבָּנֵי**. זה הדם: **לַחֲמֵי**.
 אלו אמורין, וכן הוא אומר (ויקרא ג, טז)
 והקטירים תכהן המזבחה לחם אשה: **לְאִשֵּׁי**.
 הנתנין לאשי מזבחה: **תִּשְׁמְרוּ**. שיהיו כהנים

תפסיר רס"ג

וְעֵשִׂירִית הָאִיפָה סֶלֶת
לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן

כֹּתִית רְבִיעֵת הֶהָיִן: וְחֵד מִן
עֲשָׂרָא בְּתֵלֶת סָאִין. סוּלְתָא לְמִנְחָתָא.
דְּפִילָא. בְּמִשַׁח כְּתִישָׁא רְבַעוֹת הֵינָא:

עֶלְת תַּמִּיד הַעֲשִׂיה בְּהָר
סִינִי לְרִיחַ נִיחַח אִשָּׁה

לִיהוָה: עֶלְת תְּדִירָא. דְּאֵתְעִבִידת
בְּטוֹרָא דְּסִינִי. לְאֵתְקַבְּלָא בְּרַעוּא.

קוּרְבָנָא קָדָם יי: וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת

הֶהָיִן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד בְּקֹדֶשׁ הַסֶּךָ נֶסֶךְ שֶׁכֶר

לִיהוָה: וְנִסְכֵיה רְבַעוֹת הֵינָא. לְאֵמְרָא חֵד. בְּקוּדְשָׁא. יִתְנַסֶּךְ. נֶסֶךְ

דְּחֵמֵר עֲתִיק קָדָם יי: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׂנִי תַעֲשֶׂה בֵּין

הָעֲרָבִים כְּמִנְחַת הַבָּקָר וּכְנִסְכּוֹ תַעֲשֶׂה אִשָּׁה

רִיחַ נִיחַח לִיהוָה: וְיֵת אֵמְרָא תִנְיָנָא. תַעֲבִיד בֵּין שְׂמִשָּׂא.

כְּמִנְחַת צִפְרָא וּכְנִסְכֵיה תַעֲבִיד. קוּרְבַן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעוּא קָדָם יי: פ

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כִבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִימִם

ה) וְעֵשִׂיר ויבה. סמך מן אלבר. מלתות. ברבע קסט מן דהן מטחוק: ו) צְעִידָה דְאִימָא. כְּמָא צְנַעַת פִּי בְרִיחֵי סִינִי. מְקוּבֹלָה מְרַצִּייה לְלָהּ: ז) וּמַעָה מִן אֶלְמוּזָאג. רְבַע קֶסֶט לְכָל חֶמֶל. ירש פִּי אֶלְקָדָס רְשָׁא. מִן עֲתִיקָה לְלָהּ: ח) וְאֵדִיא צְנַעַת אֶלְחֶמֶל אֶלְתֵּינִי בֵּין אֶלְגִּירוּבִין. פְּכֻדֵיהִי אֶלְגִּידָאָה וּמוֹזָאגָאָה אִיִּצִּיא אֶצְנַעָה. קוּרְבָנָא מְקוּבֹלָה מְרַצִּייה לְלָהּ: ט) וּפִי יוֹם אֶלְסַבַּת. חֶמֶלִין אֲבִנִי סְנָה צְחָאֶצָּא. וּמַעָהמָא

— רס"י —

תורה שְׂכָתוּב בָּהּ (שמות כז, ו) וְיִשָּׁם בְּאֵגְנוֹת מְלֻמֵּד שְׁטַעוּנָה כְּלִי: ז) וְנִסְכּוֹ. יי: בְּקֹדֶשׁ הַסֶּךָ. על המזבח יתנסכו: נֶסֶךְ שֶׁכֶר. יין המְשֻׁכֵּר פָּרֵט לְיֵין מִגְתוֹ: ח) רִיחַ נִיחַח. נחת רוח לְפָנֵי שְׂאֵמְרָתִי וְנַעֲשֶׂה רְצוֹנִי:

לימי המלוואים. וכאן צוה לדורות: ס סֶלֶת לְמִנְחָה. מִנְחַת נִסְכִּים: ו) הַעֲשִׂיה בְּהָר סִינִי. כְּאֹתָן שְׁנַעֲשׂוּ בִימֵי הַמְּלוּאִים. דְּבָר אַחַר הַעֲשִׂיה בְּהָר סִינִי. הַקִּישׁ עוֹלֵת תַּמִּיד לְעוֹלֵת הַר סִינִי אוֹתָהּ שְׁנַתְקַרְבָּה לְפָנֵי מִתָּן

תפסיד רס"ג

מִן אֲלֶבֶר עֲשָׂרִין. סְמֵד מִלְתוֹת
בְּדָהֶן וּמִזֹּאגָהֶם: (י) דִּיאֲלֶךְ
קֶרְבָּאֵן סַבַּת בְּסַבַּת. מַע
אַלְקֶרְבָּאֵן אֲלֹדָאִים וּמִזֹּאגָה:
(יא) וְפִי רוּס שְׁהוּרְכָם. קֶרְבּוֹ
קֶרְבָּאֵן צְעִידָה לְלָהּ. רִתְיִן מִן
אַלְבָּקֶר וְכַבְשָׂא. וְסַבְעָה
חַמְלָאֵן בְּנֵי סִנָּה צְחָאחָא:
(יב) וְתִלְאֲתִיהָ עֲשׂוֹר מִן אֲלֶבֶר.
סְמֵד מִלְתוֹת בְּדָהֶן לְכָל רִתְיִ.
וְעֲשָׂרִין לְאֲלֶכְבֶּשׂ: (יג) וְעֲשָׂר
לְכָל חַמְלָאֵן כְּדִיאֲךָ. אֲלֶצְעִידָה

וּשְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת מִנְחָה
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: וּבִיוֹמָא
דְּשַׁבְּתָא. תְּרִין אֲמַרִין בְּנֵי שְׁנָא שְׁלַמִין.
וּתְרִין עֲשָׂרוֹנִין. סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא
בְּמִשַׁח וְנִסְכֵיהָ: **עֶלְת שַׁבַּת**
בְּשַׁבְּתוֹ עַל-עֶלְת הַתָּמִיד
וְנִסְכֵיהָ: עֶלְת שַׁבָּא תַתְּעֵבִיד בְּשַׁבָּא.
עַל עֶלְת תְּדִירָא וְנִסְכֵיהָ: **פ**
וּבְרָאשֵׁי חֹדְשֵׁיכֶם

תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם
וְאֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:
וּבְרִישֵׁי יְרַחֲכֹון. תִּקְרִבוּן עֹלְתָא קָדָם יי. תוֹרֵי בְּנֵי תוֹרֵי תְּרִין וּדְכָר חֶד.
אֲמַרִין בְּנֵי שְׁנָא שִׁבְעָא שְׁלַמִין: **וּשְׁלֹשָׁה עֲשָׂרִים סֹלֶת**
מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֲשָׂרִים
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְאֵיל הָאֶחָד: וּתְלָתָא
עֲשָׂרוֹנִין. סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַׁח. לְתוֹרָא חֶד. וּתְרִין עֲשָׂרוֹנִין.
סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַׁח. לְדְכָרָא חֶד: **וְעֲשָׂרִין עֲשָׂרוֹן**
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְכַבֵּשׂ הָאֶחָד עֹלָה

— רס"י —

י עלת שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ. ולא עולת שַׁבַּת זו
בְּשַׁבַּת אַחֲרָת, הָרִי שְׁלֵא הִקְרִיב בְּשַׁבַּת זו
שׁוֹמֵעַ אֲנִי וְקִרִיב שְׁתִּים לְשַׁבַּת הַבָּאָה.
תְּלָמוּד לֹאמַר בְּשַׁבְּתוֹ, מִגִּיד שְׁאֵם עֶבֶר יוֹמוֹ
בְּטַל קֶרְבָּנוֹ: **עַל עֶלְת הַתָּמִיד.** אֵלּוּ מוֹסְפִין.

לְבַד אוֹתָן שְׁנֵי כְּבָשִׂים שְׁלֹעוֹלַת הַתָּמִיד.
וּמִגִּיד שְׁאִין קֶרְבִּין אֵלּא בֵּין שְׁנֵי הַתָּמִידִין, וְכֵן
בְּכָל הַמוֹסְפִין נֶאֱמַר עַל עוֹלַת הַתָּמִיד
לְתִלְמוּד זֶה: **יִז וּשְׁלֹשָׁה עֲשָׂרוֹנִים.** כְּמִשְׁפֵּט
נִסְכֵי פָר, שְׁכֹן הֵן קְצוּבִין בְּפֶרֶשֶׁת נִסְכִּים:

תפסיר רס"ג

רֵיחַ נִיחַח אִשָּׁה לִיהוָה:

וְעִשְׂרוֹנָא עִשְׂרוֹנָא. סולתא מנחתא
דפילא במשח. לאמרא חד. עלתא
לאתקבלא ברעוא. קורבנא קדם יי:

וְנִסְכֵיהֶם חֲצֵי הַהֵיזֵק יִהְיֶה

לְפָר וּשְׁלִישֵׁת הַהֵיזֵק לְאֵיל

וּרְבִיעֵת הַהֵיזֵק לְכֶבֶשׂ יִזֵּן

זֹאת עֲלֵת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ

לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה: וְנִסְכֵיהוֹן. פלגות

הינא יהי לתורא ותלתות הינא לדכרא.

וּרְבִיעוֹת הֵינָא. לאמרא חמרא. דא עלת ריש ירחא באתחדתותיה. פן

לְכָל רִישֵׁי יַרְחֵי שָׁתָא: טו וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת

לִיהוָה עַל-עֲלֵת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ: וצפיר בר

עזין חד. לחטא קדם יי. על עלת תדירא. יתעביד ונספיה:

וּבְחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת

עֶשְׂרֵי יוֹם לְחֹדֶשׁ פֶּסַח לִיהוָה: ובירחא קדמאה. בארבעת

עשרא. יומא לירחא. פסחא קדם יי: וּבַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי יוֹם

לְחֹדֶשׁ הַזֶּה חֵג שִׁבְעַת יָמִים מִצֹּת יֹאכְלוּ:

⦿ חֲמִישִׁי ⦿ (ששי) ⦿

— רס"י —

שאין בו ידיעה לא בתחלה ולא בסוף. שאין
מכיר בחטא אלא הקדוש ברוך הוא בלבד,
ושאר השעירין למדין ממנו. ומדרשו באגדה
אמר הקדוש ברוך הוא, הביאו פפרה עלי
על שמעטתי את הירח: על עלת התמיד
יעשה. כל הקרבן הזה: ונסכו. אין ונסכו

יה זאת עלת חודש בחודשו. שאם עבר יומו
בטל קרבנו ושוב אין לו תשלומין: טו ושעיר
עזים וגוי. כל שעירי המוספין באין לכפר על
טמאת מקדש וקדשיו, הכל כמו שמפורש
במס' שבויעות (דף ט, ב). ונשתנה שעיר ראש
חודש שנאמר בו לה, ללמדך שמכפר על

ובחמישת עשרא יומא. לירחא הדין
 חגא. שבועא יומין. פטירא יתאכיל:
יה ביום הראשון מקרא-
קדש כל-מלאכת עבדה
לא תעשו: ביומא קדמאה מערע
 קדיש. כל עבדת פולחן לא תעבדון:
יט והקרבתם אשה עלה
ליהוה פרים בני-בקר
שנים ואיל אחד ושבעה
כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: ותקרבו
 קורבנא עלתא קדם יי. תורי בני תורי. תרין ודכר חד. ושבועא אמרין
 בני שנא. שלמין יהון לכון: כ ומנחתם סלת בלולה
 בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים
 לאיל תעשו: ומנחתהון. סולתא דפילא במשת. תלתא
 עשרונין לתורא. ותרין עשרונין. לדכרא תעבדון: כא עשרון
 עשרון תעשה לכפש האחד לשבעת
 הכבשים: עשרונא עשרונא תעבד. לאמרא חד. בן לשבעא
 אמרין: כב ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם:

— רש"י —

מוסב על השעיר, שאין נסכים לחטאת: כנגד אברהם, שנאמר (בראשית יט, ז) ואיל
 ים כל מלאכת עבדה. אפלו מלאכה הבקר רץ אברהם: ואיל. כנגד אילו
 הצריכה לכם, כגון דבר האבד המתרת שליצחק: כבשים. כנגד יעקב שנאמר
 בחלו שלמועד אטורה ביום טוב: יט פרים. (בראשית ג, ט) והכשבים הפריד יעקב. ביסודו

תפסיר רס"ג

כג) מא כִּילֵא קרבֵּאן אֱלֹג־דָּאָה. וְקִרְבָּאן אֱלֹדָאִים אֱלֹת־אֲנִי. תִּקְרְבוּ הַדָּה: כד) וּמִתְלָהָא קִרְבוּ פִי כָּל יוֹם מִן אֶלְסַבְעָה אֱלֹאֲיִיאַם. קִרְבָּאנָא מִקְבֹּלָא מִרְצִיָּיא לָלֵה. מַע אֱלֹקִרְבָּאן אֱלֹדָאִים. יִקְרַב דִּיאֲלֹךְ וּמִזְאָגָה: כה) וְפִי אֱלִיּוֹם אֶלְסַאבַּע. אֶסַם מִקְדַּס יִכּוֹן לָכֶם. כָּל צְנַעְדָּה מִכְסַב לֹא תַעֲמִלוּ: כו) וְפִי יוֹם אֶלְפְּכוֹר. פִּי תִקְרִיבְכֶם. בְּרֵא גְדִידָא לָלֵה. בַּעַד אֶסַאבִּיעֵכֶם אֶסַם מִקְדַּס יִכּוֹן לָכֶם. כָּל צְנַעְדָּה מִכְסַב לֹא תַעֲמִלוּ: כז) וְקִרְבוּ צְעִידָה. מִקְבֹּלָה

וּצְפִירָא דְחֻשְׁתָּא חַד. לְכַפְּרָא עֲלִיכּוֹן:
כג מִלְּבַד עֲלֵת הַבֶּקֶר אֲשֶׁר
 לְעֵלֵת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־
 אֱלֹהִים: בְּרֵא מֵעֵלֵת צְפִירָא. דֵּהִיא עֲלֵת
 תְּדִירָא. תַּעֲבֹדוּן יְתֵא אֱלִיִּין: בְּרֵא אֱלֹהִים
 תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שְׁבַעַת יָמִים
 לַחֵם אִשָּׁה רֵיח־נִיחַח
 לִיהוּהַ עַל־עוֹלֵת הַתָּמִיד
 יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ: בְּאֱלִיִּין. תַּעֲבֹדוּן
 לַיּוֹמָא שְׁבַעַת יוֹמִין. לַחִים. קוֹרְבָּן
 דִּמְתִּקְבַּל בְּרַעְוָא קָדַם יִי. עַל עֲלֵת
 תְּדִירָא. יַתְעַבִּיד וְנִסְכֵּיהָ: בְּרֵא וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־
 קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מִלְּאכְתַּת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
 וּבִיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה. מְעַרַע קֹדֶשׁ יִהִי לְכוּן. כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא
 תַעֲבֹדוּן: ס) וּבִיּוֹם הַבְּפוֹרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה
 חֲדָשָׁה לִיהוּהַ בְּשִׁבְעַת־יָכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה
 לָכֶם כָּל־מִלְּאכְתַּת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וּבִיּוֹמָא דְבִכּוֹרֵיָא.
 בְּקִרְוִיכּוֹן. מִנְחָתָא חֲדָתָא קָדַם יִי. בַּעֲצַרְתְּכוּן. מְעַרַע קֹדֶשׁ יִהִי לְכוּן.
 כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן: כז) וְהַקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיח־

— כש"י —

קרוי בכורי קציר חטים על שם שתי הלחם, שהם ראשונים למנחת חטים הבאים מן החדש:

שֶׁלְרַבִּי מִשָּׁה הַדְרָשָׁן רְאִיתִי זֹאת: כִּי בְּאֱלֹהִים תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם. שְׁלֹא יִהְיוּ פּוֹחֲתִין וְהוֹלְכִין בְּפִרְיֵי הַחֹג: כו) וּבִיּוֹם הַבְּפוֹרִים. חֹג הַשְּׁבוּעוֹת

תפסיד רס"ג

מִרְצִייה לָלֶה. רִתִּין מִן אֲלֶבֶקֶר
וְכַבְשָׂא. וְסַבְעָה חֲמִלָאן בְּנֵי
סְנֵה: כח) וּמַעֲהָם מִן אֲלֶבֶר.
סְמֵד מִלְתוֹת בְּדָהוּ. תִּלְאֲתִיה
עֲשׂוֹר לְכָל רִת. וְעֲשָׂרִין
לְאֶלְכָבֶשׁ: כט) וְעֲשָׂר לְכָל חֲמֵל
מִן אֲלֶסְבַּעַה: לו) וְעֲתוֹד מִן
אֲלִמְאֵעוּ. לִיסְתַּגְּפֵר עֲנַכֶּם:
לא) מֵא כִּלְא קֶרְבָּאן אֲלִדְאִים.
וּבְרָה תִקְרָבוּ דְאֶלְך. וְצַחְחֵחֵא
תְכוֹן לְכֶם וּמְזֹאגָהָא: כט א) וְפִי
אֲלִיּוֹם אֲלֵאוּל מִן אֲלִשְׁהֵר
אֲלֶסְבַּעַ. אֶסֶס מְקֻדֶס יִכּוֹן

נִיחַח לִיהוֹה פְּרִים בְּנֵי-
בֶקֶר שְׁנַיִם אֵיל אֶחָד
שִׁבְעָה כִבְשִׁים בְּנֵי שְׁנֵה:
וּתְקָרְבוּן עֲלֵתָא. לְאֶתְקַבְּלָא בְּרַעוּא קָדֶם
יִי. תוֹרֵי בְּנֵי תוֹרֵי. תְרִין דְּכֶר חֵד. שִׁבְעָא
אֲמָרִין בְּנֵי שְׁנֵה: כח) וּמְנַחֲתֵם
סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה
עֲשָׂרִים לְפָר הָאֶחָד שְׁנֵי
עֲשָׂרִים לְאֵיל הָאֶחָד:
וּמְנַחֲתֵהוּן. סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח. תִּלְתָּא

עֲשָׂרִין לְתוֹרָא חֵד. תְרִין עֲשָׂרִין: לְדְכָרָא חֵד: כט) עֲשָׂרוֹן
עֲשָׂרוֹן לְכַבֶּשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׁים: עֲשָׂרוֹנָא
עֲשָׂרוֹנָא. לְאֶמְרָא חֵד. בֵּן לְשִׁבְעָא אֲמָרִין: ל) שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד
לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: צְפִיר בֵּר עֲזִין חֵד. לְכַפְּרָא עֲלֵיכֶן:
מִלְבָּד עֲלֵת הַתָּמִיד וּמְנַחֲתוֹ תַעֲשׂוּ תְמִימִם
יְהִיוּ-לְכֶם וְנִסְפִיָּהֶם: בֵּר מַעֲלַת תְּדִירָא. וּמְנַחֲתִיה תַעֲבֹדוּן:
שְׁלֵמִין יְהוֹן לְכוֹן וְנִסְפִיָּהוּן: פ) בְּסִפְרֵי תִימֹן כֹּט א) וּבַחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא-קֹדֶשׁ יְהִיָּה לְכֶם
כָּל-מִלְאכְתָּא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה

— רש"י —

לא תמימים יהיו לכם ונספיהם. אף הנסכים יהיו תמימים. למדו רבותינו מכאן שהיין שהעלה קמחין פסול לנסכים:

תפסיר רס"ג

לכם. כל צנעה' מפסב לא
 תעמלו. ויום גלבה יכון לכם:
 (ב) וקרבו צעידה. מקבולה
 מרצייה ללה. רת'א ואחרא
 וכבשא. וסבעה' חמלאן בני
 סנה צחאחא: (ג) ומעהם מן
 אלבר. סמד מלתות בדהן.
 ת'לאתיה' עשור לאלרת'.
 ועשרין לאלכבש: (ד) ועשר לכל
 חמל מן אלסבעה: (ה) ועתוד מן
 אלמאעז לאלד'פוח. ליסתג'פר
 ענכס: (ו) מא כ'לא קרבאן אל'
 שהר וברה. וקרבאן אלדאים
 וברה. ומזאגהם כאלסביל.
 מקבול מרצי' קרבאן ללה:

יְהִי־לְכֶם: וּבִירְחָא שְׁבִיעָאָה בְּחַד
 לִירְחָא. מְעַרְע קְדִישׁ יְהִי לְכוּן. כָּל
 עֲבִידַת פּוֹלְחַן לֹא תַעֲבֹדוּן. יוֹם יִבְבְּא יְהִי
 לְכוּן: ^ב וְעֲשִׂיתֶם עִלָּה לְרִיחַ
 נִיחַח לִיהוָה פֶּר בֶּן־בְּקָר
 אֶחָד אֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים
 בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַה תְּמִימִם:
 וְתַעֲבֹדוּן עֲלֵתָא. לְאֵתִקְבְּלָא בְּרַעוּא
 קָדָם יי. תוֹר בֶּר תוֹרִי. חַד דְּכַר חַד.
 אִמְרִין בְּנֵי שָׁנָא שְׁבַעַא שְׁלֹמִין:
 וּמִנְחָתָם סֹלֶת בָּלוּלָה
 בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים

לְפָר שְׁנַי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל:
 בְּמִשַׁח. תִּלְתָּא עֶשְׂרֹנִין לְתוֹרָא. תְּרִין עֶשְׂרֹנִין לְדְכָרָא:
^ד וְעֶשְׂרוֹן אֶחָד לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים:
 וְעֶשְׂרוֹנָא חַד. לְאִמְרָא חַד. בֶּן לְשִׁבְעָא אִמְרִין: ^ה וְשְׁעִיר־עִזִּים
 אֶחָד חֲטָאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: וְצִפִּיר בֶּר עִזִּין חַד חֲטָתָא.
 לְכַפֵּרָא עֲלֵיכוּן: ^ו מִלֶּבֶד עֲלֵת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ
 וְעֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפִיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם
 לְרִיחַ נִיחַח אִשָּׁה לִיהוָה: בֶּר מַעֲלַת יִרְחָא וּמִנְחָתָהּ.
 וְעֲלַת תְּדִירָא וּמִנְחָתָהּ. וְנִסְפִיהוֹן כְּדַחֲזִי לְהוֹן. לְאֵתִקְבְּלָא בְּרַעוּא:

— רס"י —

כָּשׁ וּמִלֶּבֶד עֲלַת הַחֹדֶשׁ. מוֹסְפֵי רֵאשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהוּא בְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה:

תפסיד רס"ג

(ז) ופי אלעאשר מנה. אסם
מקדס יכון לכם. ואגיעו
אנפסכם. וכל עמל לא תעמלו:
(ח) וקרבו צעידה ללה מקבול
מרצי. רתיא ואחדא וכבשא.
וסבעה חמלאן בני סנה.
צחאחא תכון לכם: (ט) ומעהם
מן אלבר. סמד מלתות בדהן.
ת'לאתיה עשור לאלדת'.
ועשרין לאלכבש: (י) ועשר לכל
חמל מן אלסבעה: (יא) ועתוד
מן אלמאעז לאלד' פנה. מא

קורבנא קדם יי: ס ובעשור^ו
לחדש השביעי הזה מקרא-
קדש יהיה לכם ועניתם
את-נפשותיכם כל-מלאכה
לא תעשו: ובעשרא לירחא
שביעאה הדין. מערע קדיש יהי לבון.
ותענון ית נפשתיכון. פל עבידא לא
תעבדון: וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶיהָ
לִיהוָה רִיחַ נִיחַח פַּר בֶּן-

בקר אחד איל אחד כבשים בני-שנה שבעה
תמימים יהיו לכם: ותקרבו עלתא קדם יי לאתקבלא
ברעוא. תור בר תורי. חד דבר חד. אמרין בני שנה שבעא. שלמין
יהון לבון: וּמִנְחָתָם סֶלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה
עֶשְׂרִינִים לַפָּר שְׁנַי עֶשְׂרִינִים לְאֵיל הָאֶחָד:
ומנחתהון. סולתא דפילא במשח. תלתא עשרונין לתורא. תרין
עשרונין. לדכרא חד: עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד
לְשִׁבְעַת הַכֶּבֶשִׂים: עֶשְׂרוֹנָא עֶשְׂרוֹנָא. לאמרא חד. פן
לשבועא אמרין: שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלְּבַד
חֲטָאת הַכֹּפָרִים וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵיהֶם:

— כס"י —

יא מלבד חטאת הכפרים. שעיר הנעשה
בפנים האמור באחרי מות, שגם הוא חטאת:
ועלת התמיד. ומלבד עולת התמיד תעשו
עולות הללו: ונסכיהם. מוסב על המוספין
הכתובים ועל תעשו והוא לשון צווי מלבד
עולת התמיד ומנחתה תעשו את אלה

תפסיר רס"ג

כִּי־לֹא־דָפוּהוּ אֱלֹג־פְּרָאן וְקִרְבָּאן
אֱלֹדָאִים. וּבְרָהָא וּמִזְאָגָהָא:
יב) וְפִי אֱלֹיִם אֲלִכִּיאֲמַס עֶשֶׂר
מִן אֱלֹשְׁהָר אֲלִסְאֲבַע. אַסַּם
מְקַדֵּס יִכּוֹן לָכֶם. כָּל צְנַעְהִי
מִכֶּסֶב לֹא תַעֲמִלוּ. וְחָגוּ חָג לִלְהָ
סַבְעָה אֲמִיאַם: יג) וְקִרְבּוֹ
צְעִידָה. קִרְבָּאֲנָא מִקְבּוּלָא
מִרְצִיא לִלְהָ. תִּלְאֲתִיהִ עֶשֶׂר
רִתִּי מִן אֲלַבְקָר וְכַבְשִׁין.
וְאַרְבַּעֵה עֶשֶׂר חֲמֹל בְּנֵי סִנְהָ
צְחָחָא: יד) וּמַעֲדָם מִן אֲלַבְר.
סָמַד מִלְתּוֹת בְּדָהוּן. תִּלְאֲתִיהִ
עֶשׂוּר. לְכֹל רִתִּי מִן
אַלְתִּילְאֲתִיהִ עֶשֶׂר. וְעֶשְׂרִין לְכֹל

צִפִּיר בַּר עֲזִיז חַד חֲטָא. בַּר. מַחֲטָאֵת
כְּפֹרִיא וְעֹלֵת תְּדִירָא. וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵיהוּן:

ס שְׁבִיעִי בְּסִפְרֵי תִימֹן (שְׁבִיעִי)

יב) וּבַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם
לְחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־
מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ
וְחַגְתֶּם חָג לִיהוָה שִׁבְעַת

יָמִים: וּבַחֲמִישַׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא
שְׁבִיעָאָה. מְעַרַע קֹדֶישׁ יִהְיֶה לְכוֹן. כָּל
עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן.

וְתִיחְגוּן חָגָא קֹדֶם יִי שִׁבְעָא יוֹמִין: יג) וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶיהָ אִשָּׁה
רִיחַ נִיחֹחַ לִיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר
אֵילִם שְׁנַיִם כַּבָּשִׁים בְּנֵי־שֵׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר
תְּמִימִם יִהְיוּ: וְתִקְרְבוּן עֲלֶתָא. קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעֲוֵא קֹדֶם יִי.
תּוֹרֵי בְּנֵי תּוֹרֵי. תִּלְתַּת עֶשֶׂר דְּכִרִין תְּרִין. אֲמִרִין בְּנֵי שְׁנָא. אַרְבַּעַת עֶשֶׂר
שְׁלֹמִין יְהוּן: יד) וּמִנְחָתָם סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לֶפֶר הָאֶחָד לְשֹׁלֶשֶׁה עֶשֶׂר
פָּרִים שְׁנַיִם עֶשְׂרִים לְאֵיל הָאֶחָד לְשְׁנַיִם הָאֵילִם:

— רש"י —

מוֹסְבִים עַל הַתְּמִיד וְאֵינָן לְשׁוֹן צְוִי.
שְׁהָרֵי נִסְכֵיהֶם שְׁלֹמוֹסִפִין כְּתוּבִין לְעֶצְמָן
בְּכָל יוֹם וְיוֹם:

וְנִסְכֵיהֶם. וְכֹן כָּל וְנִסְכֵיהֶם הָאֲמֹרִים
בְּכָל הַמוֹעֲדוֹת חוּץ מִשְׁלֹקְרָבְנוֹת הַחָג
שְׁכָל וְנִסְכָּה וְנִסְכֵיהֶם וְנִסְכֵיהֶם שְׁבָהָם

תפסיד רס"ג

כבש מן אלכבשין: טו) ועשר
לכל חמל מן אלארבעה עשר:
טז) ועתוד מן אלמאעז
לאלד' כוה. סוא קרבאן
אלדאים. ובריה ומזאגה: יז) ופי
אליום אלתיאני. אתני עשר
רת' מן אלבקר וכבשין.
וארבעה עשר חמל. בני סנה
צחאחא: יח) ובריהם ומזאגהם.
לאלדת' ות' ואלכבאש
ואלחמלאן. באחצאיהם עלי'
אלסביל: יט) ועתוד מן
אלמאעז לאלד' כוה. סוא

ומנחתהון. סולתא דפילא במשח. תלתא
עשרונין לתורא חד. לתלת עשר תורין.
תרין עשרונין לדכרא חד. לתרין דכרין:

טו) **ועשרון עשרון לכבש**
האחד לארבעה עשר

כבשים: ועשרונא עשרונא. לאמרא
חד. בן לארבעת עשר אמרין:

טז) **ושעיר-עזים אחד חטאת**
מלבד עלת התמיד

מנחתה ונספה: וצפיר בר עזין

חד חטתא. בר מעלת תדירא. מנחתה ונספה: ס) **וביום השני**

פרים בני-בקר שנים עשר אילים שנים

כבשים בני-שנה ארבעה עשר תמימים: וביומא

תנניא. תורי בני תורי. תרי עשר דכרין תרין. אמרין בני שנא.

ארבעת עשר שלמין: יח) **ומנחתם ונספיהם לפרים**

לאילים ולכבשים במספרם כמשפט: ומנחתהון

ונספיהון. לתורי. לדכרי ולאמרי. במניניהון כדחזי:

יט) **ושעיר-עזים אחד חטאת מלבד עלת**

— רס"י —

תשעים ושמונה קללות שבמשנה תורה. בשני
נאמר ונספיהם על שני תמידי היום ולא שנה
הלשון אלא לדרוש, כמו שאמרו רבותינו
זכרונם לברכה בשני ונספיהם, בששי ונספיה,
בשביעי כמשפטם, מ"ם יו"ד מ"ם, הרי כאן
מים, רמו לנסוף הפנים מן התורה כהג:

יס ומנחתם ונספיהם לפרים. פרי החג
שבעים הם. כנגד שבעים אמות שמתמעטים
והולכים, סימן כליה להם, ובימי המקדש היו
מגינין עליהם מן היסורין: **ולכבשים**. כנגד
ישראל שנקראו (ימיכ נ, יז) שזה פזורה, והם
קבועים ומנינם תשעים ושמונה לבלות מהם

תפסיר רס"ג

קרבאן אלדאים. ופרהם
 ומזאגהם: (כ) ופי אליום
 אלת'אלת' אחדי עשר רת'
 וכבשין. וארבעה עשר חמל.
 בני סנה צחאחא: כא) ופרהם
 ומזאגהם. לאלדת'ות'
 ואלכבאש ואלחמלאן.
 באחצאיהם עלי אלסביל:
 (כב) ועתוד לאלד'כנה. סוא
 קרבאן אלדאים. ופרה
 ומזאגה: (כג) ופי אליום
 אלארבע. עשרה רת'ות'
 וכבשין. וארבעה עשר חמל.
 בני סנה צחאחא: כד) ופרהם
 ומזאגהם. לאלדת'ות' ואל'
 כבאש ואלחמלאן. באחצאיהם
 עלי אלסביל: כה) ועתוד מן

הַתָּמִיד וּמִנְחֹתֶיהָ וְנִסְפֵיהֶם:

וַצִּפִּיר בַּר עֲזִיזִן חֵד חֲטָא. בַּר מַעֲלַת

תְּדִירָא. וּמִנְחֹתֶיהָ וְנִסְפֵיהוֹן: ס

בְּוִבִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָרִים

עֲשֵׂתִי-עֶשֶׂר אֵילִם שְׁנַיִם

כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה אַרְבַּעַה

עֶשֶׂר תְּמִימִם: וּבִיּוֹמָא תְּלִיתָאָה.

תּוֹרֵי חֵד עֶשֶׂר דְּכַרִּין תְּרִין. אִמְרִין בְּנֵי

שָׁנָא. אַרְבַּעַת עֶשֶׂר שְׁלֹמִין:

כֹּה וּמִנְחֹתָם וְנִסְפֵיהֶם

לְפָרִים לְאֵילִם וְלְכַבָּשִׂים

בְּמִסְפָּרָם כַּמְשֻׁפֵּט: וּמִנְחֹתֶיהוֹן

וְנִסְפֵיהוֹן. לְתוֹרֵי. לְדַכְרֵי וּלְאִמְרֵי. בְּמִנְיַנְיָהוֹן כְּדַחֲזִי: כב וּשְׁעִיר

חֲטָאֵת אֶחָד מִלְּבַד עֲלַת הַתָּמִיד וּמִנְחֹתֶיהָ

וְנִסְפָּהָ: וַצִּפִּירָא דְחֲטָאֵת חֵד. בַּר מַעֲלַת תְּדִירָא. וּמִנְחֹתֶיהָ וְנִסְפָּהָ:

ס בְּוִבִיּוֹם הַרְבִּיעִי פָרִים עֶשְׂרֵה אֵילִם שְׁנַיִם

כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: וּבִיּוֹמָא

רְבִיעָאָה. תּוֹרֵי עֶשְׂרָא דְכַרִּין תְּרִין. אִמְרִין בְּנֵי שָׁנָא. אַרְבַּעַת עֶשֶׂר

שְׁלֹמִין: כד מִנְחֹתָם וְנִסְפֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם

וְלְכַבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמְשֻׁפֵּט: מִנְחֹתֶיהוֹן וְנִסְפֵיהוֹן.

לְתוֹרֵי. לְדַכְרֵי וּלְאִמְרֵי. בְּמִנְיַנְיָהוֹן כְּדַחֲזִי: כה וּשְׁעִיר-עֲזִים

תפסיד רס"ג

אלמאעז לאלד'כזה. סוא
 קרבאן אלדאים. וברה
 ומזאגה: כו) ופי אליום אל'
 כאמס. תסעה רתיות' וכבשין.
 וארבעה' עשר חמל. בני סנה
 צחאחא: כז) וברהם ומזאגהם.
 לאלדתיות' ואלכבאש ואל'
 חמלאן. באחצאיהם עלי' אל'
 סביל: כח) ועתוד לאלד'כזה. סוא
 קרבאן אלדאים. וברה ומזאגה:
 כט) ופי אליום אל'סאדס.
 ת'מאניה רתיות' וכבשין.
 וארבעה' עשר חמל בני סנה
 צחאחא: ל) וברהם ומזאגהם.
 לאלדתיות' ואלכבאש ואל'
 חמלאן. באחצאיהם עלי' אל'סביל:

אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד עֲלֵת
 הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:
 וּצְפִיר בֶּרַעֲזִין חֵד חֲטָתָא. בֶּרַע מְעֵלֶת
 תְּדִירָא. מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס
 וּבֵינִים
 הַחֲמִישִׁי פָרִים תִּשְׁעָה
 אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׁים
 בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר
 תְּמִימִם: וּבִיּוֹמָא חֲמִישָׁאָה. תּוֹרִי
 תִּשְׁעָא דְכַרִּין תְּרִין. אֲמַרִין בְּנֵי שָׁנָא:
 אַרְבַּעַת עֶשֶׂר שְׁלָמִין: כז) וּמִנְחָתָם
 וְנִסְכֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם
 וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט:

ומנחתהון ונספיהון.
 לתורי. לדכרי ולאמרי. במניניהון כדחזי: כח) וישעיר חטאת
 אֶחָד מִלֶּבֶד עֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:
 וּצְפִירָא דְחֲטָתָא חֵד. בֶּרַע מְעֵלֶת תְּדִירָא. וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס
 כט) וּבֵינִים הַשְּׁשִׁי פָרִים שְׁמוֹנֶה אֵילִם שְׁנַיִם
 כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם:
 וּבִיּוֹמָא שְׁתִּיתָאָה. תּוֹרִי תְּמַנְיָא דְכַרִּין תְּרִין. אֲמַרִין בְּנֵי שָׁנָא. אַרְבַּעַת
 עֶשֶׂר שְׁלָמִין: ל) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם לְפָרִים
 לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: ומנחתהון
 ונספיהון. לתורי. לדכרי ולאמרי. במניניהון כדחזי:

תפסיר רס"ג

לא) וְעֵתוֹד לְאֵלֹהֵי כֹּהֵן סוּא
 קִרְבָּאן אֱלֹהִים וּבִרְהֵא
 וּמִזְאָגָהּ: (לב) וּפִי אֱלֹהִים
 אֶלְסַאבַּע סַבְעָה רִתּוֹת וְכַבְשִׁין.
 וְאַרְבַּעַי עֶשֶׂר חֲמֹל בְּנֵי סִנֵּה
 צַחֲחָא: (לג) וּבִרְהֵם וּמִזְאָגָהֶם.
 לְאֵלֹהֵי רִתּוֹת וְאַלְכַבְּאֵשׁ
 וְאַלְחֲמֵלָאן. בְּאַחְצֵאִיהֶם עֲלֵי
 אֶלְסַבִּיל: (לד) וְעֵתוֹד לְאֵלֹהֵי כֹּהֵן.
 סוּא קִרְבָּאן אֱלֹהִים. וּבִרְהֵ
 וּמִזְאָגָהּ: (לה) וּפִי אֱלֹהִים
 אֶלְתֵּי אֱמֹן. מִכֶּתִי פִי אֶלְקֹדֵס יִכּוֹן
 לָכֶם. כָּל צַנְעָדִי מִכֶּסֶב לֹא
 תַעֲמִלוּ: (לו) וְקִרְבּוֹ צַעֲדִידָה.

וְשִׁעִיר חַטָּאת אֶחָד
 מִלְּבָד עֹלֹת הַתָּמִיד
 מִנְחָתָהּ וְנִסְכֶיהָ: וּצִפְרָא
 דְּחַטָּתָא חַד. בְּרֵ מַעֲלַת תְּדִירָא. מִנְחָתָהּ
 וְנִסְכָּהּ: ס לֵב וּבֵיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 פְּרִים שְׁבַעַה אֵילִם שְׁנַיִם
 כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה
 עֶשֶׂר תְּמִימִם: וּבֵיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה.
 תּוֹרֵי שְׁבַעַה דְּכִרִין תְּרִין. אִמְרִין בְּנֵי
 שָׁנָא. אַרְבַּעַת עֶשֶׂר שְׁלֹמִין:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכָּהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים
 בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּטָם: וּמִנְחָתָהוֹן וְנִסְכֵיהוֹן. לְתוֹרֵי. לְדַכְרֵי
 וְלֵאמֹרֵי. בְּמִנְיַהוֹן כְּדַחְזֵי לְהוֹן: לְדֵ וְשִׁעִיר חַטָּאת אֶחָד
 מִלְּבָד עֹלֹת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וּצִפְרָא
 דְּחַטָּתָא חַד. בְּרֵ מַעֲלַת תְּדִירָא. מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: * לֵב בֵּיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי עֶצְרַת תְּהִיָּה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה
 לֹא תַעֲשׂוּ: בֵּיּוֹמָא תְּמִינָאָה. כְּנִישִׁין תְּהוֹן לְכוּן. כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן
 לֹא תַעֲבֹדוּן: לְדֵ וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶיהָ אִשָּׁה רִיחַ נִיחָח

אֵינֶה עֲתִידִים לַעֲשׂוֹת מִכֵּן.

— רש"י —

לֹא עֶצְרַת תְּהִיָּה לָכֶם. עֲצוּרִים בְּעֵשִׂית
 מִלְּאֲכָה. דְּבַר אַחַר עֶצְרַת עֲצוּרֵי מְלֻצָּאָת.
 מִלְּמַד שְׁטַעוֹן לִינָה. וּמְדַרְשׁוֹ בְּאַגְדָּה לְפִי
 שְׁכַל יְמוֹת הַרְגֵל הַקְּרִיבוּ כְּנֶגֶד שְׁבַעִים אֲמוֹת
 וּכְשֶׁבְּאִין לְלֶכֶת, אָמַר לָהֶם הַמָּקוֹם בְּבִקְשָׁה
 מִכֶּם עֲשׂוּ לִי סְעוּדָה קְטַנָּה כְּדֵי שְׂאֵהָנָה מִכֶּם:

תפסיד רס"ג

קרבאנא מקבולא מרצ"יא
 ללה . רת"א ואחדא וכפשא.
 וסבעה חמלאן. בני סנה
 צחאחא: (לו) וברחא ומזאגהא.
 לאלרת' ואלכפש ואלחמלאן.
 באחצאיהם עלי אלסביל:
 לח) ועתוד לאלד'כזה. סוא
 קרבאן אלדאים. וברח
 ומזאגה: לט) הדיא מא תקרבו
 ללה פי אעיאדכם. מא כלא
 נדרכם ותברעכם. מן צואעד
 והדאיא. ומזאג וד'בח סלאמה:

לִיהוֹה פֶּר אֶחָד אֵיל אֶחָד
 כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַה

תְּמִימִם: וּתְקַרְבוּן עֲלֵתָא. קוּרְבַן
 דְּמַתְקַבַּל פְּרַעוּא קָדָם יי. תוֹר חַד דְּכַר
 חַד. אִמְרִין בְּנֵי שָׁנָא שְׁבַעַה שְׁלָמִין:

וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם לַפָּר
 לְאֵיל וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם

כַּמִּשְׁפָּט: מִנְחָתָהוּן וְנִסְפֵיהוּן. לְתוֹרָא
 לְדַכְרָא וּלְאִמְרֵי בְּמִנְיַיהוּן פְּדַחִין:

מפסיר לח) וישעיר חטאת אחד מלבד עלת התמיד

וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפָּהּ: וְצִפְרָא דְּחֻטָּא חַד. בַּר מַעֲלַת תְּדִירָא.

וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפָּהּ: לט) אלה תעשו ליהוה במועדיכם
 לְבֶד מְנַדְרֵיכֶם וְנִדְבַתֵיכֶם לְעֹלֹתֵיכֶם

וְלִמְנַחֲתֵיכֶם וְלִנְסִפֵיכֶם וְלִשְׁלָמֵיכֶם: אֵלִין. תַּעֲבֹדוּן
 קָדָם יי בְּמוֹעֲדֵיכֶם. בַּר מְנַדְרֵיכֶם וְנִדְבַתְכֶם. לְעֹלֹתְכֶם וְלִמְנַחֲתְכֶם.

— רס"י —

מאכילו קטניות, למחר מאכילו ירק, פוחת
 והולך כפרי החגי: לט אלה תעשו לה'
 במועדיכם. דבר הקצוב לחובה: לבד
 מנדריכם. אם באתם לדור קרבנות ברגל
 מצוה היא בידכם או נדרים או נדבות
 שגדרתם כל השנה תקריבום ברגל, שמא
 יקשה לו לחזור ולעלות לירושלים ולהקריב
 נדריו, ונמצא עובר בבל תאחר:

חסלת פרשת פינחס

לו פֶּר אֶחָד אֵיל אֶחָד. אלו כנגד ישראל.
 התעקבו לי מעט עוד. ולשון חבה הוא זה,
 כבנים הנפטרים מאביהם והוא אומר להם
 קשה עלי פרידתכם עקבו עוד יום אחד.
 משל למלך שעשה סעודה וכו', כדאיתא
 במסכת ספח (דף נב, ב) ובמדרש רבי תנחומא
 למדה תורה דרך ארץ, שמי שיש לו אכסנאי
 יום ראשון יאכילו פטומות, למחר מאכילו
 דגים, למחר מאכילו בשר בהמה, למחר

תפסיד רס"ג וּלְנִסְכֵיכֹן וּלְנִכְסֵת קודשיכון:
 (ט) ת'ם קאל מוס' לְבְנֵי מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי
 אֱסֵרָאֵיל. כְּגִמִיעַ מֵא אַמְרָה אֱלֹהֵה בַה:
יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וַאֲמַר מֹשֶׁה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. כֹּל דְּפָקִיד יֵי יֵת
יִשְׂרָאֵל כֹּל אֲשֶׁר-צִוָּה

מֹשֶׁה: פ פ פ

קטז פיסוקים סימן כסלחזים

ברכה ראשונה שקודם ההפטרות

פְּרוּך אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנְבִיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
 בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. פְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַפּוֹחַר בַּתּוֹרָה,
 בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנְבִיאֵי, הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמן)

הפטרות דפינתס

במלכים א' סימן י"ח

וַיִּדְ-יְהוָה הִיתָה אֶל-אֱלֹהֵינוּ וַיִּשְׁנֶם מִתְּנִינוּ וַיִּרְץ לְפָנֵינוּ
אַחֲאָב עַד-בְּאִכָּה יִזְרְעָאֵלָה: וְרוּחַ גְּבוּרָא, מִן קָדָם יי.
 הוֹת, עִם אֱלֹהֵינוּ, וְרוּחַ חַרְצִיָּה. וְרַחֵם, קָדָם אַחֲאָב, עַד דְּאַתָּא, לִיזְרְעָאֵל:
וַיִּגַּד אַחֲאָב לְאִיזָבֵל אֶת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהֵינוּ וְאֵת
כָּל-אֲשֶׁר הִרְגָה אֶת-כָּל-הַנְּבִיאִים בְּחָרָב: וְחַוֵּי אַחֲאָב,
 לְאִיזָבֵל. יֵת כָּל דְּעַבְדָּהּ, אֱלֹהֵינוּ. וְיֵת כָּל דְּקָטְלָהּ, יֵת כָּל נְבִיאֵי שְׁקָרָא,
 בְּחָרָבָא: **וְתִשְׁלַח אִיזָבֵל מִלְּאֵךְ אֶל-אֱלֹהֵינוּ לֵאמֹר כֹּה-**
יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסֵפוּן כִּי-כָעַת מָחָר אֲשִׁים אֶת-

נִפְשֵׁךְ כְּנִפְשׁ אֶחָד מֵהֶם: וּשְׁלַחַת אֵיזְבֵּל, אֲזַגְדָּא. לֹות אֵלֶיהָ,
 לְמִימְרָא. כְּדִין יַעֲבֹדֵן דְּחִלְתָּא, וּכְדִין יִיסְפֹן. אֵלֶהִין כְּעַדְנָא הַדִּין מְחַר,
 אֲשׁוּי יַת נִפְשֵׁךְ. כְּנִפְשָׁא, דְּחַד מִנְהוּן: ד וַיֵּרָא וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ אֶל-נִפְשׁוֹ
 וַיֵּבֵא בְּאֵר שֶׁבַע אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיִּנַּח אֶת-נַעֲרוֹ שָׁם: וַחֲזָא.
 וְקַם, וַאֲזַל לְשִׁיזְבָּא נִפְשִׁיהּ. וְאַתָּא. לְבֵּאֵר שֶׁבַע, דְּלִשְׁבֵּט יְהוּדָה. וּשְׁבַק יַת
 עוֹלִימִיָּה, תַּמָּן: ד וְהוּא-הֵלֶךְ בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יוֹם וַיֵּבֵא וַיֵּשֶׁב
 תַּחַת רְתֵם (כ' אַחַת) אֶחָד וַיִּשְׁאַל אֶת-נִפְשׁוֹ לָמוֹת וַיֹּאמֶר |
 רַב עֲתָה יְהוּהָ קַח נִפְשִׁי כִּי-לֹא-טוֹב אֲנִכִּי מֵאַבְתָּי: וְהוּא
 הֵלִיךְ בַּמִּדְבָּרָא, מֵהֵלֶךְ יוֹמָא. וְאַתָּא. וַיִּתִּיב. תַּחֲוֹת, רַתְמָא חַד. וּשְׂאִיל יַת
 נִפְשִׁיהּ, לַמַּמְתָּ. וַאֲמַר, סְגִי לִי אַרְכָּא. עַד אַמְתִּי, אֲנָא מִטְרַף כְּדִין. כְּעַן
 יֵי, סַב נִפְשִׁי אֲרִי לָא טַב אֲנָא, מֵאַבְתָּי: ד וַיִּשְׁכַּב וַיִּישָׁן תַּחַת
 רְתֵם אֶחָד וְהִנֵּה-זָה מִלְּאֲךָ נִגְעַע בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֲכֹל:
 וּשְׁכִיב, וּדְמוּךְ. תַּחֲוֹת, רַתְמָא חַד. וְהָא דִין מִלְּאַכָּא, קְרִיב בֵּיהּ. וַאֲמַר
 לֵיהּ, קוּם אֲכֹל: ד וַיִּבֹט וְהִנֵּה מִרְאֲשֹׁתָיו עֲגַת רִצְפִים וְעַפְּחַת
 מִים וַיֹּאכַל וַיִּישֶׁת וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁכַּב: וְאַסְתִּכִּי. וְהָא אִיסְדוּהִי. חֲרָא
 מְעַפְפָּא, וְצִלְחִיתָא דְּמִיָּא. וַאֲכַל וּשְׁתִּי. וְתַב, וּשְׁכִיב: ד וַיֵּשֶׁב מִלְּאֲךָ
 יְהוּהָ | שְׁנִית וַיִּגְעַע-בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם אֲכַל כִּי רַב מִמֶּךָ
 הַדֶּרֶךְ: וְתַב מִלְּאַכָּא דֵי תַנְיָנוֹת, וְקְרִיב בֵּיהּ. וַאֲמַר, קוּם אֲכֹל. אֲרִי.
 סְגִי מִנְךָ, אֲזַרְחָא: ט וַיִּקַּם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֶּה וַיֵּלֶךְ בְּכַח | הָאֲכִילָה
 הֵהִיא אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֹהִים
 חֲרָב: וְקַם, וַאֲכַל וּשְׁתִּי. וַאֲזַל. בְּחִילָה, דְּאֲכִילְתָּא הֵהִיא. אַרְבַּעִין
 יָמִין, וְאַרְבַּעִין לַיְלָוִן. עַד דְּאַתָּא. לְטוֹרָא דְּאַתְגְּלִי עֲלוּהִי יְקָרָא דֵינִי,
 לְחֹרֵב: ד וַיֵּבֵא-שָׁם אֶל-הַמְּעָרָה וַיִּלֵּן שָׁם וְהִנֵּה דְבַר-יְהוּהָ

זֶלֶק הַדְּקִדּוּק: כִּי-לֹא-טוֹב. תִּיבַת 'כִּי' בַּמִּקָּף, לֹא בַתְּבִיר: ד עֲגַת. הַגִּימָ"ל רַפְהּ:

אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לוֹ מִה־לָּךְ פֶּה אֱלֹהִים: וְעַל לְתַמָּן לַמַּעֲרָתָא, וּבַת
תַּמָּן. וְהָא פְתַגְמָא דַּיִי, עַמִּיה. וַאֲמַר לֵיהּ. מָא לָךְ פֶּא, אֱלֹהִים: ^ד וַיֹּאמֶר
קִנְאָה קִנְאָתִי לִיהוָה | אֱלֹהִים עֲבָאוֹת פִּי־עֲזָבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בְּחָרֵב
וְאוֹתֶיךָ אֲנִי לְבַדִּי וַיִּבְקְשׂוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ: וַאֲמַר קִנְאָה
קִנְיָתִי. קָדָם יִי, אֱלֹהִים עֲבָאוֹת. אֲרִי שְׁבִקוּ קִימְךָ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ית מדבְּחָךְ
פִּגְרוּ. וְיֵת נְבִיךָ, קִטְלוּ בְּחָרְבָא. וְאִשְׁתְּאַרִית אֲנָא, בְּלַחֲוִדִי. וּבְעוּ ית
נַפְשִׁי, לְמַקְטְלִי: ^ב וַיֹּאמֶר עֵא וְעַמְדַת בְּהָרְ לְפָנַי יְהוָה וְהִנֵּה
יְהוָה עֵבֶר וְרוּחַ גְּדוּלָּה וְחֹזֶק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים
לְפָנַי יְהוָה לֹא בְרוּחַ יְהוָה וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בְרַעַשׁ
יְהוָה: וַאֲמַר. פּוֹק וּתְקוּם בְּטוּרָא, קָדָם יִי. וְהָא יִי מַתְגְּלִי. וּקְדַמוּהִי,
מִשְׁרֵית מְלֹאכֵי רוּחָא. מְפָרְקִין טוּרֵיא וּמַתְבְּרִין בִּיפְיָא, קָדָם יִי. לֹא
בְּמִשְׁרֵית מְלֹאכֵי רוּחָא, שְׂכִינְתָא דַּיִי. וּבְתַר מִשְׁרֵית מְלֹאכֵי רוּחָא,
מִשְׁרֵית מְלֹאכֵי זִיעָא. לֹא בְּמִשְׁרֵית מְלֹאכֵי זִיעָא, שְׂכִינְתָא דַּיִי:
^ג וְאַחַר הָרַעַשׁ אִישׁ לֹא בָאֵשׁ יְהוָה וְאַחַר הָאֵשׁ קוּל
דְּמַמָּה דְקָה: וּבְתַר מִשְׁרֵית מְלֹאכֵי זִיעָא, מִשְׁרֵית מְלֹאכֵי אִישְׁתָא.
לֹא בְּמִשְׁרֵית מְלֹאכֵי אִישְׁתָא, שְׂכִינְתָא דַּיִי. וּבְתַר, מִשְׁרֵית מְלֹאכֵי
אִישְׁתָא. קַל דְּמִשְׁבְּחִין, בְּחִשָּׂאִי: ^ד וַיְהִי | בְּשִׁמְעַ אֱלֹהִים וַיִּלְט
פָּנָיו בְּאַדְרֵתּוֹ וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הַמַּעֲרָה וְהִנֵּה אֱלֹהִים קוּל
וַיֹּאמֶר מִה־לָּךְ פֶּה אֱלֹהִים: וְהוּא, כַּד שָׁמַע אֱלֹהִים. וּכְרַךְ אַפּוּהִי,
בְּשׁוֹשְׁפִיָּה. וּנְפִק. וְקָם, בְּתַרְעַ מַעֲרָתָא. וְהָא עַמִּיה, קְלָא. וַאֲמַר. מָא לָךְ
פֶּא, אֱלֹהִים: ^ה וַיֹּאמֶר קִנְאָה קִנְאָתִי לִיהוָה | אֱלֹהִים עֲבָאוֹת
פִּי־עֲזָבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֶיךָ הָרְסוּ
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בְּחָרֵב וְאוֹתֶיךָ אֲנִי לְבַדִּי וַיִּבְקְשׂוּ

אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ: וְאָמַר קִנְיָאָה קִנִּיתִי. קָדַם יי, אֱלֹהֵי צְבָאוֹת. אָרִי
 שָׁבְקוּ קִימָךְ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. יָת מַדְבַּחְךָ פָּגְרוּ. וְיָת נְבִיֶךְ, קִטְלוּ בְּחֶרֶבָא.
 וְאִשְׁתְּאֲרִית אֲנָא, בְּלַחֲוֹדִי. וּבִעֵזוּ יָת נַפְשִׁי, לְמַקְטְלִי: ^ט וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֵלָיו לֵךְ שׁוּב לְדַרְכֶּךָ מִדְּבַרְהָ דְּמִשְׁק וּבָאת וּמִשְׁחַת
 אֶת־חֲזָאֵל לְמַלְךְ עַל־אַרְס: וְאָמַר יי, לִיָּה. אִיזִיל. תּוּב לְאֹרְחֶךָ,
 לְמַדְבַּר דְּמִשְׁק. וְתַהֲךְ. וְתַמְשַׁח יָת חֲזָאֵל. לְמַהוּי מַלְכָּא, עַל אַרְס:
^י וְיָאֵת יְהוּא בֶן־נִמְשִׁי תַמְשַׁח לְמַלְךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְיָאֵת־
 אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפְטַי מֵאֲבֵל מְחֹלָה תַמְשַׁח לְנַבִּיא תַחְתֵּיךְ:
 וְיָאֵת, יְהוּא בֶר נִמְשִׁי. תַמְשַׁח לְמַהוּי מַלְכָּא, עַל יִשְׂרָאֵל. וְיָאֵת אֱלִישָׁע בֶּר
 שָׁפְטַי, מִמִּישַׁר מְחֹלָה. תַמְשַׁח לְמַהוּי נַבִּיא, תַחְתֵּיךְ: ^{יא} וְהָיָה הַנְּמַלְט
 מִחֶרֶב חֲזָאֵל יָמִית יְהוּא וְהַנְּמַלְט מִחֶרֶב יְהוּא יָמִית
 אֱלִישָׁע: וְיָהִי. דִּישְׁתִּיזַב. מִחֶרֶבָא דְּחֲזָאֵל, יִקְטֹל יְהוּא. וְדִישְׁתִּיזַב,
 מִחֶרֶבָא דִּיהוּא, יִקְטֹל אֱלִישָׁע: ^{יב} וְהִשְׁאֲרִיתִי בְּיִשְׂרָאֵל שְׁבַעַת
 אֲלָפִים כָּל־הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ לַבַּעַל וְכָל־הַפָּה
 אֲשֶׁר לֹא־נָשַׁק לּוֹ: וְאִשְׁאֲרַב בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁבַעַת אֲלָפִין. כָּל רִכְבֵּיא.
 דְּלֹא פָרְעָא, לְבַעֲלָא. וְכָל פָּמָא. דְּלֹא נָשִׁיק, לִיָּה: ^{יג} וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁם
 וַיִּמְצָא אֶת־אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפְטַי וְהוּא חִרֵּשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר
 עָמָדִים לְפָנָיו וְהוּא בְּשָׁנַיִם הָעֶשֶׂר וַיַּעֲבֹר אֵלָיו וַיֵּלֶךְ אֵלָיו
 וַיִּשְׁלַךְ אֹדְרָתוֹ אֵלָיו: וְאֹזַל מִתַּמָּן. וְאִשְׁכַּח. יָת אֱלִישָׁע בֶּר שָׁפְטַי,
 וְהוּא רָדִי. תַרִי עֶסֶר פְּדַנִּין דְּתוֹרִיא, צְמִידִין קְדָמוּהִי. וְהוּא, בְּחַד מַתַּרִי
 עֶסֶר. וַעֲבַר אֵלָיָה, לְוֹתִיָּה. וּרְמָא שׁוֹשְׁפִיָּה, עֲלוּהִי: ^{יד} וַיַּעֲזֹב אֶת־
 הַבְּקָר וַיֵּרֶץ אַחֲרַי אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֲשַׁקֶּה־נָּא לְאָבִי וּלְאִמִּי

וְזֶלְקֵן הַדְּקִדּוּק: ^ט אֲשַׁקֶּה־נָּא. הַשִּׁי"ן שׁוּא לְבַד וְהַשִּׁי"ן דְּגִשׁ, וְרַד"ק חֹלֶק:

וְאֵלֶכָה אַחֲרָיִךְ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ שׁוּב כִּי מִה־עֲשִׂיתִי לָךְ:
 וּשְׂבַק יְתַ תּוֹרִיאַ. וּרְהִט, בְּתַר אֵלֶיָּהּ. וַאֲמַר. אֲשַׁק בְּעֵן, לְאָבָא וּלְאִמָּא.
 וְאַהֲדָ, בְּתַרְךָ. וַאֲמַר לִיה, אִיזִיל תּוּב. אֲרִי מָא עֲבַדִּית, לָךְ: כִּבּ וַיִּשָּׁב
 מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת־עֲמֹד הַבִּקּוֹר וַיִּזְבַּחַהוּ וּבְכֹלֵי הַבִּקּוֹר
 בְּשֵׁלֶם הַבֶּשֶׂר וַיִּתֵּן לְעַם וַיֹּאכְלוּ וַיִּקַּם וַיִּלְךְ אַחֲרַי אֵלֶיָּהּ
 וַיִּשְׁרַתְּהוּ: וְתַב מִבְּתְרוּהִי, וּנְסִיב יְתַ פְּדֵן תּוֹרִיאַ וְהִדְמִיָּהּ. וּבִמְנֵי תּוֹרִיאַ,
 בְּשִׁיל לְהוֹן בְּסָרָא. וַיְהִיב לְעִמָּא, וַאֲכָלוּ. וְקַם. וַאֲזַל. בְּתַר אֵלֶיָּהּ, וְשִׁמְשִׁיָּהּ:

(גְּאֵלְנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרַקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

על דא יתברך וישתבח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. די לעילא, חַיָּא וְקַיָּמָא. מְבָרַךְ הוּא לְעַלְמַם,
 וּלְעַלְמֵי עֲלַמְיָא:

הגד ראשי המטות

למנחת שבת
 ושני וחמישי

ב וידבר משה אל־ראשי המטות לבני ישראל לאמר

תפסיר רס"ג

(ב) ת'ם פלם מוסי רויסא אל־
 אסבאט. אלדי לבני אסראיל

— רס"י —

(סמות לז, לא. לב) וישבו אליו אהרן וכל
 הנשאים בעדה וידבר משה אליהם ואחרי כן
 נגשו כל בני ישראל. ומה ראה לאמרה כאן,
 למד שהפרת נדרים ביחיד ממחה ואם אין
 יחיד ממחה מפר בשלשה הדיוטות. או יכול
 שלא אמר משה פרשה זו אלא לנשיאים
 בלבד, נאמר כאן זה הדבר, ונאמר בשחוטי
 חוץ (ויקרא י, ט) זה הדבר, מה להלן נאמרה
 לאהרן ולבניו ולכל בני ישראל, שנאמר
 דבר אל אהרן וגו', אף זו נאמרה לכלן:

ל ויאמר משה אל בני ישראל. להפסיק
 הענין, דברי רבי ישמעאל, לפי שעד כאן
 דבריו שלמקום ופרשת נדרים מתחלת
 בדבורו שלמשה, הצרך להפסיק תחלה
 ולומר שחזר משה ואמר פרשה זו
 לישראל, שאם לא כן יש במשמע שלא אמר
 להם זו אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו:
 ב ראשי המטות. חלק כבוד לנשיאים
 ללמדם תחלה ואחר כך לכל בני ישראל.
 ומנין שאף שאר הדברות כן, תלמוד לומר